

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Hankesuunnitelma
Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020
Suomen rakennerahasto-ohjelma

Viranomaisen merkintöjä

Saapumispäivämäärä 18.10.2016	Diaarinumero EURA 2014/3370/09 02 01 01/2015/STM
Käsittelijä Irmeli Järvenpää	Puhelinnumero 0295163274
Hakemusnumero 102229	Hankekoodi S20831
Hakemustyyppi Uusi	Tila Käynnissä

1 Viranomainen, jolle hakemus osoitetaan

Viranomainen Sosiaali- ja terveysministeriö
--

2 Hakijan perustiedot

Hakijan virallinen nimi Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy		
Organisaatiotyyppi Ammattikorkeakoulu	Y-tunnus 0115776-3	
Jakeluosoite Kyläsaarenkuja 2	Puhelinnumero 0408212000	
Postinumero 00580	Postitoimipaikka Helsinki	
Tilinumero (IBAN) FI67 5541 2820 0223 75	BIC OKOYFIHH	
WWW-osoite http://www.diak.fi		
Hankkeen yhteyshenkilön nimi KOSKINIEMI JUKKA TAPANI	Yhteyshenkilön asema hakijaorganisaatiossa Aluekoordinaattori	
Yhteyshenkilön sähköpostiosoite jukka.koskiniemi@diak.fi	Yhteyshenkilön puhelinnumero 0405052041	
Hakijoiden lukumäärä tai tuen siirto -menettely ☐ Vain yksi hakija ☒ Hakijoita on useampi kuin yksi (yhteishanke) ☐ Hakija siirtää osan haettavasta tuesta yhdelle tai useammalle taholle hankkeen toteuttamista varten (tuen siirto)		

Osatoteuttajat

Hakijan (osatoteuttajan) nimi	Y-tunnus	Organisaatiotyyppi
Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö sr	0116480-8	Säätiö
Helsingin kaupunki	0201256-6	Kunta
Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö	0243004-7	Säätiö
Fintiko Romano Forum ry	2178217-9	Kansalaisjärjestö
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos	2229500-6	Valtion viranomainen
Vantaan kaupunki	0124610-9	Kunta

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

Perustele, miksi hanke toteutetaan yhteishankkeena.
 Hankkeessa osatoteuttajat kehittävät erilaisia ratkaisuja romanien yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja hyvinvoinnin lisäämiseen. Romanit asuvat hajallaan eri puolilla Suomea, joten tulosten pysyvyyden takaamiseksi projektin toteuttamisessa tarvitaan osatoteuttajia Suomen eri osista. Paikalliset toimijat myös tunnistavat paremmin omalla alueellaan asuvien romanien tarpeita. Myös eri sektoreiden toimijoiden yhteistyö on tarpeen, jotta pystytään puuttumaan laaja-alaisiin haasteisiin. Hankkeessa kerättyä tietoa hyödynnetään yhteistyössä. Eri alueiden toimivia ratkaisuja kehitetään ja jaetaan yhteisessä verkostossa. Niistä syntyy valtakunnallisesti sovellettavia toimintatapoja.

3 Hankkeen perustiedot

Hankkeen julkinen nimi Nevo tiija - uusi aika	
Alkamispäivämäärä 1.8.2016	Päätymispäivämäärä 31.12.2018
Toimintalinja 5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyiden torjunta	
Erityistavoite 10.1. Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen	
Hanketyyppi Hanke, jossa on henkilöitä varsinaisena kohderyhmänä	

4 Tiivistelmä (julkaistaan internetin tietopalvelussa)

4.1 Hankkeen julkinen tiivistelmä (tavoitteet, toimenpiteet, tulokset)

Nevo tiija – uusi aika -hankkeen yleistavoitteena on romanien yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen. Se toteuttaa romanipoliittisen ohjelman seurantaraportin edellyttämiä toimenpiteitä. Hankkeen varsinaisena tavoitteena on, että romanien työ- ja toimintakyky ja mahdollisuudet osallistua työelämään paranevat.

Hanke on valtakunnallinen. Sen päätoteuttaja ja koordinoija on Diakonia-ammattikorkeakoulu ja osatoteuttajia ovat Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö, Helsingin ja Vantaan kaupungit, Oulun Diakonissalaitos, Suomen Romanifoorumi ry ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Kuopion kaupunki on mukana hankkeessa osarahoittajana ja yhteistyötahona. Hanke tekee yhteistyötä romaniasiaan neuvottelukuntien ja romaniyhdistysten kanssa.

Hankkeen tuloksia ja niihin liittyviä toimenpiteitä ovat:

- 1) Palvelutoimijoiden osaaminen, eri toimijoiden yhteistyö ja tietoisuus romaniväestön yhdenvertaisuuteen vaikuttavista tekijöistä on lisääntynyt. Tulokseen pyritään käyttämällä romanien asiantuntemusta ja kokemusasiantuntijuutta erityisesti sosiaali- terveys- ja työllisyyspalveluiden toteutuksessa ja kehittämisessä.
- 2) Romaniväestön hyvinvointi ja työ- ja toimintakyky on parantunut ja siitä kertynyttä tutkimustietoa ja kokemusta on hyödynnetty palveluiden kehittämisessä. Hankkeessa toteutetaan romanien hyvinvointitutkimus ja sovelletaan terveyden edistämistoimia mm. vertaistoiminnassa.
- 3) Romaniperheiden osallisuutta edistävien palveluiden saavutettavuus ja esteettömyys ovat parantuneet. Toimenpiteinä luodaan erilaisia vertaistuen malleja ja avoimia kohtaustapahtumia ja tapahtumia.
- 4) Romanien työllistyminen on parantunut. Toimenpiteinä kokeillaan monialaisena yhteistyönä työllistymistä tukevia ryhmiä ja palveluita ja tehdään yhteistyötä työnantajien kanssa.
- 5) Hankekoordinaatiolla on varmistettu hankkeen tulosten yhteiskehittely ja jalkautuminen perustoimintaan. Tavoite toteutuu viestimällä hankkeesta eri medioissa ja verkkopohjaisessa avoimessa työskentely-ympäristössä, levittämällä tietoa, hyviä käytäntöjä ja tuloksia hankkeen yhteistyötahojen kautta, osallistamalla romanit hankkeen toteutukseen, järjestämällä alueellisia ja valtakunnallisia seminaareja, työpajoja ja tapahtumia, lisäämällä päätöksentekijöiden tietoisuutta romaniasioista ja arvioimalla hankkeen tulosten saavuttamista.

Hanke toteutetaan yhteistyössä Tšetanes naal – koulutuspoluilla (ESR, TL 4) –hankkeen kanssa.

4.2 Hankkeen nimi englannin kielellä

Nevo tiija - New Time

4.3 Hankkeen julkinen tiivistelmä englannin kielellä

The general aim of the the Nevo tiija – New Time project is to increase the equality, participation and welfare of the Roma. It carries out the procedures required by the Roma policy program follow-up report. The purpose of the project is to improve the work and functional capability of the Roma and their opportunities to participate in working life.

The project is national. The main executor and coordinator is Diaconia University of Applied Sciences and the sub executors are the Foundation of Helsinki Deaconess Institute, the cities of Helsinki and Vantaa, Oulu Deaconess Institute, Fintiko Romano Forum and the National Institute for Health and Welfare. The city of Kuopio is involved as a sub funder and cooperation partner. The project works in cooperation with the National Advisory Board on Romani Affairs and associations of the Romani.

The results of the project and procedures pertaining to them are:

- 1) The competence of service providers, the cooperation of different actors and the awareness of the factors contributing to the equality of the Roma population have increased. The aim is reached by utilizing the expertise and experiential expertise of the Roma especially in implementing and developing social, health and employment services.
- 2) The welfare and work and functional capacity of the Roma population have improved, and the research knowledge and experience accrued on the subject have been utilized in developing the services. In the project, a study of the welfare of the Roma is carried out and health improvement action is taken in peer activity, among other things.
- 3) The availability and accessibility of services contributing to the participation of Romani families have improved. As lines of action, different models for peer support and open meeting points are created, and theme days and events are organized.
- 4) The employment of the Roma has improved. As lines of action, groups and services supporting employment are tried out as multi-professional cooperation, and cooperation with employers is implemented.
- 5) The joint development of the project results and putting into practice in basic activities has been ascertained with project coordination. The aim is reached by communicating about the project in different media and web-based open working environment, by disseminating information, good practices and results via the cooperation partners of the project, by inviting the Roma into the implementation of the project, by organizing regional and national seminars, workshops and events, by enhancing the the decision makers' awareness of Romani affairs and by evaluating the attainment of the results of the project.

The project is carried out in cooperation with the Tsetanes naal – in educational paths (ESF) project.

5 Hankkeen tarve, tavoitteet ja kohderyhmä

5.1 Mihin tarpeeseen tai ongelmaan hankkeella haetaan ratkaisua? Miten hanke on valmisteltu? Miten valmistelussa on otettu huomioon aiemmin rahoitettujen hankkeiden tulokset?

Hankkeen tarve

Romanipoliittisen ohjelman (ROMPO) ensimmäisen seurantaraportin (v. 2013) mukaan ROMPO:n toimeenpano on edennyt ministeriöiden tasolla hyvin, mutta kuntatasolla resursseja ja konkreettisia toimenpiteitä romanien yhdenvertaisuuden ja osallisuuden vahvistamiseksi on ollut varsin vähän. Romanien osallistuminen työmarkkinoille sekä romanien kohtaaman syrjinnän poistaminen ovat edelleen ajankohtaisia haasteita. Romaneista vain pieni vähemmistö on työssä. Monilla alueilla jopa noin 90 % työikäisistä romaneista on työttömiä tai muutoin työelämän ulkopuolella. Romanit suhtautuivat ROMPOon odottaen, mutta koska resursseja on kohdennettu toimenpiteisiin hyvin vähän, koetaan, että ROMPO on ollut vain tyhjiä sanoja. Romaniväestössä on kuitenkin eri puolilla vahvistuva tahtotila osallistua ja päästä aktiiviseksi yhteiskunnan jäseniksi. Toisaalta on myös romaneita, jotka ovat syrjäytyneet kaikesta, myös omista yhteisöistään. Hankkeen kautta tavoitetaan molempiin ryhmiin kuuluvia. Jotta ROMPO:n tavoitteisiin päästään, tarvitaan romanikulttuurin sisältä tulevia toimijoita kuntiin, järjestöihin ja laitoksiin. Tarvitaan myös tutkittua

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

tietoa romanien osallisuudesta, työ- ja toimintakyvystä sekä palvelujen käytöstä ja tarpeesta. Tietoa käytetään muutostarpeiden tunnistamisessa, vaikuttavimpien kehittämistoimien valinnassa sekä päätöksenteon eri vaiheissa.

Romanien vähäinen osallistuminen työmarkkinoille johtaa siihen, että yhtäältä romanien työvoimapotentiaali jää käyttämättä ja toisaalta romanien riski syrjäytymiseen ja sosiaalisiin ongelmiin kasvaa. Ongelmien hoitaminen on paljon kalliimpaa kuin niiden ennaltaehkäisy. Tässä hankkeessa pyritään puuttumaan romanien sosiaalista osallisuutta estäviin tekijöihin, jotta romanien osallistuminen työmarkkinoille lisääntyisi ja romanit voisivat olla aktiivisia ja yhdenvertaisia toimijoita suomalaisessa yhteiskunnassa.

Romaniväestön kuulemistilaisuuksissa keskeisiksi kehittämislukueiksi yhdenvertaisuuden ja osallisuuden lisäämiseksi ovat nousseet:

- varhaiskasvatuksen, vanhemmuuden ja perheiden tukeminen sekä syrjäytymisen ehkäiseminen,
- koulutukseen osallistumisen vahvistaminen lasten perusopetuksesta ammatilliseen aikuiskoulutukseen sekä koulutuksen nivelvaiheiden tukeminen erityistoimin,
- työmarkkinoille pääsyn tukeminen ja edistäminen,
- yhteiskunta- ja työelämätaitojen vahvistaminen
- sosiaalisen kuntoutuksen edistäminen (esim. pajamuotoiset tai Vamos -malliset ratkaisut)
- romaniväestön oman aktiivisuuden ja yhteiskunnallisen toimijuuden vahvistaminen,
- romanikulttuurin ylläpitäminen ja kehittäminen,
- palvelutoimijoiden kulttuurisensitiivisen osaamisen edistäminen ja voimavaraistavat työkäytännöt

Romanien kohtaamat haasteet yhteiskuntaan ja työelämään integroitumisessa johtuvat monista tekijöistä, joihin tämä hanke pyrkii löytämään ratkaisuja. Ensinnäkin, palvelujärjestelmissä ei tunnisteta romanien erityisiä tarpeita. Toisaalta romaneilta puuttuvat usein asioimistaidot ja eri hallinnonalojen toimenpiteiden merkityksen tuntemus. Usein romanit eivät edes ole tietoisia heille tarjolla olevista palveluista tai omista syistä eivätkä halua käyttää jotain palvelua. Molempipuolinen kulttuurien ja toimintatapojen heikko tuntemus lisää kommunikoinnin ja yhteistyön ongelmia. Toiseksi, romanien yleisestä terveydentilasta, hyvinvoinnista sekä työ- ja toimintakyvystä ei ole tietoa saatavissa. Tämä vaikeuttaa tukitoimien suunnittelua ja toteutusta. Kolmanneksi, työelämän ulkopuolella olevien romanien työelämävalmiudet ja työelämäosaaminen ovat varsin heikolla tasolla. Lisäksi pääväestön negatiiviset asenteet ja mielikuvat romaneista haittaavat työelämään pääsemistä ja yleisemminkin romanien sosiaalisen osallisuuden vahvistumista. Tarvitaan myös toimia romaniväestön omien asenteiden muuttamiseksi, tietämyksen lisäämiseksi ja ennakkoluulojen poistamiseksi sekä palvelutoimijoiden osaamisen lisäämistä romanikulttuurista ja ennakkoluulojen karsimista. Toimintamallia rakennetaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Hankkeessa toteutuu ROMPOssa esiin tuotu tarve siihen, että toimenpiteet perustuvat sekä romaniväestön tarpeisiin että kokonaisvaltaiseen ja pitkäjänteiseen suunnitelmaan, jolla sosioekonomisia eroja pääväestöön nähden kavennetaan ja romaniväestön yhteiskunnallista osallisuutta lisätään. Osallisuuden vahvistaminen sekä romaniväestön ja pääväestön vuorovaikutuksen lisääminen ovat romanivähemmistön yhdenvertaisuuden ja yhteiskuntaan integroitumisen edellytyksiä.

Hanke edistää Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 -ohjelman tavoitteita syrjintää ja huono-osaisuutta kokevien väestöryhmien sosiaalisen osallisuuden tukemisessa näihin ryhmiin kuuluvien henkilöiden työ- ja toimintakykyä vahvistamalla. Hankkeessa tuotetaan tietoa työ- ja toimintakykyyn vaikuttavista tekijöistä ja tutkitun tiedon perusteella pyritään löytämään työelämän ulkopuolella oleville romaneille työ- ja toimintakykyä vahvistavat polut, joissa on tukihenkilöitä ja ohjauksen ammattilaisia auttamassa etenemistä.

Tässä hankkeessa kehitetään ja kootaan hyviä käytäntöjä eri alueilta yhteisesti koko Suomessa hyödynnettäviksi. Mallien juurruttamiseksi normaalikäytäntöihin tarvitaan tietoa alueiden kehittämishankkeista ja niiden tuloksista, oppimista saaduista kokemuksista ja aktiivista jo kehitettyjen mallien soveltamista ja siirtämistä uusiin

toimintaympäristöihin.

Romanien koulutukseen osallistumisen lisääminen on tärkeää, jotta romanit saavat työelämässä tarvittavaa osaamista. Tätä kehitystyötä tehdään Tsetanes naal -koulutuspoluilla -hankkeessa. Koska koulutuksen ja sosiaalisen osallisuuden kysymykset ovat kytköksissä toisiinsa, tämän hankkeen on tarkoitus tehdä tiivistä yhteistyötä Tsetanes naal – koulutuspoluilla –hankkeen kanssa.

Hankkeen valmistelu

Hankeaiho on saanut alkunsa jo vuonna 2013, jolloin haimme maakuntien kehittämisrahasta Uudellamaalla rahoitusta hankkeelle, jonka tavoitteena oli edistää maahanmuuttaja- ja romanitaustaisten ihmisten etenemistä koulutusurilla. Tämä hanke ei saanut rahoitusta, mutta ESR-kauden 2007-2013 Lump sum –rahoista saimme keväällä 2014 valmistelurahoitusta Romako –projektiin. Romako tuotti laajan yhteistyöverkoston sekä Suomessa että Ruotsissa ja antoi taustatietoa Opin portailta –projektin valmisteluun, joka sai ESR-rahoituksen Pohjois-Pohjanmaalle (2015-2017). Sen tavoitteena on korkeakoulutuksessa aliedustettujen ryhmien koulutuksellisen tasa-arvon edistäminen nuorten korkeakoulumahdollisuuksia parantamalla. Nyt haettavan hankkeen osatoteuttaja Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen osallistui ROMPO:n ohjaus- ja seurantaryhmän työhön Romanipoliittisen ohjelman seurantaindikaattorit- hankkeella (2012) ja toteutti Romanian hyvinvointitutkimuksen pilottitutkimuksen (2013) Sosiaali- ja terveysministeriön tuella. ROMPOON on kirjattu tarve romanien väestötutkimuksesta, ja sitä on valmisteltu ensin erillisenä hankkeena ja STM:n oheistuksen mukaan osana tätä valtakunnallista yhteishanketta.

Edellä kuvattujen hankkeiden valmistelun ja toteuttamisen yhteydessä on luotu laaja kansallinen verkosto, jonka varassa oli valtakunnallisen romaniasiain neuvottelukunnan pääsihteerin Sarita Friman-Korpelan (STM) mukaan (neuvottelu 9.3.2015) mahdollista keskittyä valtakunnalliseen kehittämistyöhön romanikysymyksessä syksyn 2015 ESR-haussa. Toiveena oli laaja, valtakunnallinen hankekokonaisuus, jonka koordinoitavuuteen hän toivoi Diakia. Samalla kävimme läpi mahdollisia yhteistyökumppaneita. Hankkeen teemoiksi Friman-Korpela linjasi alustavasti Romanipoliittisen ohjelman seurantaraportin edellyttämät toimenpiteet sekä osallisuuden edistämisen ja syrjäytymisen ehkäisyn sosiaalihuoltolain uudistuksen ja Sote-uudistuksen pohjalta. Fokuksessa voisivat olla koulutuksen nivelvaiheet, aikuissosiaalityön ja perhetyön näkökulma ja vankilasta vapautuvien romanien syrjäytymiskiarteiden katkaisu. Sarita Friman-Korpela kokosi yhteen ministeriöiden vastuullisia henkilöitä kevään aikana tavoitteena yhteistyö ja hankkeen kannalta keskeisten linjausten täsmentäminen. Hän kutsui hankekonsortioista kiinnostuneita STM:ään neuvotteluun 18.5.2015 Neuvotteluun osallistui n. 40-50 kaupunkien, romanijärjestöjen ja -yhdistysten, koulutusorganisaatioiden, ministeriöiden ja muiden yhteistyötahojen edustajaa. Diakissa aloitettiin ennen STM:n tapaamista tiivis verkostoitumistyö, jonka pohjalta järjestettiin eri kaupungeissa ja eri järjestöjen kanssa lukuisia kohtaamisia: Länsi-Suomen AVI, Aliisa Kuronen 27.3.; Helsingin Diakoniaopisto, Seurakuntaopisto ja Diak 31.3.; Pohjois-Suomen AVI, Henna Huttu 7.4.; Suomen romanilyhdistys ry 9.4.; Helsingin kaupunki 9.4. ja 8.5.; Suomen Romanifoorumi ry. 13.4.; Itä-Suomen AVI, Helena Valentin 14.4.; THL, Vantaa, Jyväskylä, Etelä-Suomen AVI Malla Laiti 15.4.; Kirkko ja romanit neuvottelukunta 20.4.; Tampere 27.4.; NITOMO –verkosto 28.4.; Helsingin opetusvirasto 29.4.; Turku 30.4.; Oulun Diakonissalaitos 29.4.; Salon romanityöryhmä 25.5.; Mikkelin kaupunki ja Otavan Opisto sekä AVI 25.5.; OKM 4.6. Tapaamisissa on ollut mukana kuntien, oppilaitosten ja paikallisten romanityöryhmien jäseniä ja romanilyhdistysten edustajia. Lisäksi on käyty runsaasti keskusteluja puhelimitse ja sähköpostilla Romanomissio ry:n; Elämä ja valo ry:n; Risen, Kris ry:n; Krits ry:n; ViaDia ry:n; Vapaakirkon, Helsingin yliopiston, Itä-Lapin työhönvalmennussäätiön, Oulun, Orimattilan ja Lappeenrannan kaupunkien, Suupohjan peruspalveluliikelaitoskuntayhtymän ja lukuisten yksittäisten toimijoiden kanssa.

Hankkeen sisällön valmistelu jatkui 1.6.2015 valtakunnallisessa yhteisessä LFA-työpajassa Helsingissä, jossa määriteltiin hankkeen yleistavoite, tarkoitus ja keskeiset tavoiteltavat tulokset. Sen jälkeen toteutettiin alueelliset LFA-työskentelyt, joitten tuloksena syntyi alustava kuva kullakin alueella toteutettavista toimenpiteistä. (Turku 2.6.;

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

Jyväskylä 3.6.;

Tampere 8.6.; Pk-seutu 10.6.; Oulu: 12.6. ja 10.8.; Kuopio, Savonlinna ja Mikkeli 15.6.; Salo 15.6.). Näihin työpajoihin osallistui kaupunkien, romanityöryhmien, romaniyhdistysten, järjestöjen ja oppilaitosten edustajia a.o. alueelta.

OKM:n tapaamisessa 4.6. (pj. Seija Rasku) saadun ohjeistuksen pohjalta hanke jaettiin toteutettavaksi kahdella eri toimintalinjalla (TL 4 ja TL 5). Molempien hankkeiden yleistavoite on: Romanien yhdenvertaisuus, osallisuus ja hyvinvointi lisääntyvät. TL4 hankkeen tarkoituksena määriteltiin, että romanien koulutustaso ja työllistymismahdollisuudet paranevat. Hankkeen nimeksi sovittiin Tšetanes naal – koulutuspoluilla (= yhdessä eteenpäin koulutuspoluilla). TL 5 hankkeen tarkoituksena on, että romanien työ- ja toimintakyky ja mahdollisuudet osallistua työelämään paranevat. Hankkeen nimeksi tuli Nevo tiija - uusi aika.

Hankkeiden varsinaisen suunnittelun ydinryhmä nimettiin ja sen muodostavat alueellisten romaniasiaain neuvottelukuntien ja eri toimijoiden edustajat: Aliisa Kuronen ja Tuula Lindberg, Lounais-Suomen aronk, Helena Valentin ja Kristiina Markkula, Itä-Suomen aronk; Henna Huttu, Pohjois-Suomen aronk; Malla Laiti, Etelä-Suomen aronk; Anneli Weiste-Paakkanen, THL; Sanna Vayrynen / Maarit Suomela, KRITS ry.; Jukka Koskiniemi, Pirjo Hakala ja Marjo Kolkka, Diak. Ydinryhmä on täsmentänyt hankkeen tavoitteita ja tuloksia ja tuottanut hankkeen yhteisiä toimenpiteitä. Ydinryhmä on kokoontunut 5 kertaa elo-lokakuun aikana.

Lisäksi on pidetty lokakuussa kaksi TL 5 hankkeen osatoteuttajien tapaamista, jossa on täsmennetty tavoitteita, sovittu valmisteluun liittyvistä käytännön asioista ja osatoteuttajien välisestä yhteistyöstä hankkeen valmistelussa ja toteutuksessa. Osatoteuttajien tapaamisissa on ollut mukana myös romaniyhdistysten edustajia. Osatoteuttajat ovat tehneet valmistelutyötä yhdessä myös näitten tapaamisten ulkopuolella. Kukin osatoteuttaja on tuottanut hankkeeseen omalta osaltaan tarvittavat tiedot ja hakemustekstit. Kaikki hankkeen valmistelumateriaalit ja osatoteuttajien tuottamat materiaalit ovat olleet kaikkien saatavilla yhteisellä google-drive -alustalla. Materiaaleihin on ollut pääsy myös kaikilla yhteistyötahoilla ja hankkeen eri työpajoihin osallistuneilla.

Osatoteuttajiksi hankkeisiin (TL 4 / TL 5 tai molemmat) ovat sitoutuneet seuraavat tahot:

Diakonia-ammattikorkeakoulu (TL 4 ja TL 5) (päätoimeksija kummassakin hankkeessa)

Suomen Romanifoorumi ry (TL 4 ja TL 5)

Helsingin kaupunki (TL 4 ja TL 5)

Salon kaupunki (TL 4)

Tampereen kaupunki (TL 4)

Vantaan kaupunki (TL 5)

Helsingin Diakoniaopisto (TL 4 ja TL 5)

Seurakuntaopisto (TL 4)

Oulun Diakonissalaitos (TL 5)

THL (TL 5)

Otavan opisto (TL 4)

KRIS Etelä-Suomi ry (TL 4 ja TL 5 -osalta siirretty Risen koordinoimaan hankkeeseen)

Kuopion kaupunki (TL 5). Kuopio maksaa omarahoitusosuuden alueen osatoteutuksen osalta, mutta hanketyöntekijä sijoittuu Diakiin. Kuopion toteutus tapahtuu yhteistyössä ViaDia Pohjois-Savo ry:n kanssa.

Hankkeen kanssa yhteistyössä toimivat tahot:

Valtakunnallinen ja kaikki alueelliset romaniasiaain neuvottelukunnat

Kaikki Suomen Romanifoorumi ry:n jäsenjärjestöt ja -yhdistykset

Suomen Romaniyhdistys ry

TamRoma ry

Salon seudun romanit ry

Pohjois-Suomen romanit ry

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

Turun seudun romanit ry
Vantaan paikallisromanityöryhmä
Rom-Mikkeli ry
Kuopion Roma ry
Kromana ry
Krits ry
Opetushallituksen romaniväestön koulutusryhmä
TE-toimistot hankkeen toteutusalueilla
ViaDia Pohjois-Savo ry
Seurakunnat hankkeen toteutusalueilla (ev.lut, helluntaisrk:t, vapaasrk:t)
Kirkkohallitus (perhetyö)
Taiteen edistämiskeskus

Suunnitteluprosessissa on valmisteltu rinnakkain molempien toimintalinjojen tavoitepuuta LFA -menetelmällä. Aluksi keskityttiin TL4 tavoitteisiin ja toimenpiteisiin, mutta rinnalla tehtiin TL5:n tavoitteista ja etsittiin toimintalinjojen yhtymäkohtia ja synergiamahdollisuuksia. Samalla arvioitiin lyhyen ja pitkän aikavälin toivottuja tuloksia, tehtiin riskianalyyseja ja hankkeiden arviointisuunnitelmaa.

Aiemmin rahoitettujen hankkeiden hyödyntäminen

Hankkeessa hyödynnetään erityisesti seuraavissa hankkeissa kertynyttä tietoa ja hyviä käytänteitä:

- ROMAHO-hanke
- ROMKO: Jyväskylän kaupungin 2014 hallinnoima esiselvityshanke romanien kouluttautumisen esteistä ja tuen tarpeista.
- Romanipoliittisen ohjelman seurantaindikaattorit- hanke (2012, THL)
- Romanian hyvinvointi-esitutkimus (2013, THL)
- Kaaleet kouluun! Romanian yhdenvertainen osallisuus yhteiskunnassa projekti (2009-2012);
- Roti 2 projekti (2008-2011)
- "Ovet auki" projekti (2008)
- Rom Equal-hanke
- YES -hankkeet 1-7
- Otavan opiston Monni -hanke
- Selvitykset Romanian pitkä matka työmarkkinoille ja Selvitys romanien asumisesta
- Maahanmuuttajien terveys- ja hyvinvointitutkimus (Maamu) 2012 ja muut väestötutkimukset (THL)
- OPH:n romaniväestön koulutusryhmän selvitys romanilasten ja -nuorten koulutuksesta ja kartoitus aikuisten romanien koulutustilanteesta
- Valtakunnallinen korkea-asteen oppilaitosten esteettömyyshanke ESOK (2006-2011)
- Osallisena Suomessa, Vantaan MAHIS osahanke (2011-2013)
- Samalla tiellä projekti (2014)
- Helsingin yliopiston AGORA Kasvatuksen ja koulutuksen oikeudenmukaisuuden ja tasa-arvon tutkimuskeskuksessa valmisteilla olevat väitöskirjat.

5.2 Mitkä ovat hankkeen tavoitteet?

Hankkeen yleistavoitteena on romanien yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääntyminen. Hankkeen yleistavoite on johdettu Romanipoliittisesta ohjelmasta. Se kohdentuu suoraan ROMPO:n seurantaraportin (2013) edellyttämiin toimenpiteisiin romanien yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yleistavoitteen toteutumista mitataan sillä, miten hankkeessa kehitetyt toimintakonseptit on otettu käyttöön sekä osatoteuttajien että myös muiden kuin hankkeeseen osallistuneiden tahojen toiminnassa. Lisäksi mittarina on se, miten moni romanitaukainen henkilö on työssä hankkeen päätyttyä.

Hankkeen varsinaisena tavoitteena on, että romanien työ- ja toimintakyky ja mahdollisuudet osallistua työelämään ovat parantuneet. Osallistujien työ- ja toimintakyvyn parantumista seurataan ennen muuta Kykyviisarimittauksilla. Myös hankkeessa toteutettava hyvinvointitutkimus antaa mitatun pohjatiedon romaniväestön työ- ja toimintakyvyn tämänhetkisestä tilasta. Saadun tiedon avulla voidaan esim. palvelujen kohdentumista kehittää oikein.

Hankkeen yleistavoite ja varsinainen tavoite on luotu yhteisessä valtakunnallisessa työpajassa, jossa oli vahva romanien edustus. Tavoitteet nousevat romaniyhteisön keskeisiksi kokemista tarpeista. Tavoitteisiin pyritään monialaisella yhteistyöllä ja kehittämällä valtakunnallisesti sovellettavissa olevia toimintakonsepteja romanien työllisyyden ja sosiaalisen osallisuuden lisäämiseen. Romanit tulevat olemaan vahvassa roolissa myös projektin toteutuksessa.

Hankkeen tavoitteiden toteutumista mitataan hankkeen aikana mm. hankkeen toimenpiteisiin, sosiaaliseen kuntoutukseen ja toimintakyvyn edistämistöimiin ohjautuneiden määrillä projektiin osallistuneissa organisaatioissa. Samoin hankkeen toimien kautta työllistyneiden määrä on mitattavissa. Kuntien toimijoiden, viranomaisten ja päättäjien osalta voidaan mitata hankkeen tapahtumiin ja koulutuksiin osallistujien määriä. Hankkeessa luodaan tulosten arviointia varten myös laadullisia mittareita (esim. kyselyt eri toimenpiteisiin osallistujille).

Hanke toteuttaa monipuolisesti erityistavoitteen 10.1. painopisteitä. Hankkeessa edistetään romaneiden työ- ja toimintakykyä ja kehitetään asiakaslähtöisesti sote- ja kuntoutuspalveluita sektori- ja toimijarajat ylittävässä yhteistyössä. Romanit kuuluvat sosiaalisen osallisuuden ja syrjäytymisen näkökulmasta uhatuimpiin väestöryhmiin. Hankkeessa haetaan ennaltaehkäiseviä ja ylisukupolvista syrjäytymiskierrettä katkaisevia toimintatapoja ja tehdään etsivää työtä kaikkein heikoimmassa asemassa olevien romanien löytämiseksi. Hankkeessa kehitetään erilaisia vertaistuen muotoja ja vahvistetaan voimavaraistavien menetelmien romanien omaa toimijuutta ja asiantuntemuksen käyttöön saamista. Nevo tiija - uusia aika -hanke edistää horisontaalisista periaatteista erityisesti hyvinvoinnin ja tasa-arvon edistämistä sekä yhteiskunnallista ja kulttuurista yhdenvertaisuutta.

Romanipoliittisen ohjelman paikallistason toimenpiteisiin on kohdennettu varsin vähän resursseja. Sen vuoksi ohjelman tavoitteet ovat jääneet monilta osin saavuttamatta. Hankkeen resursseilla mahdollistetaan toimenpiteiden käynnistäminen ja monipuolistaminen ja uusien toimintatapojen kehittäminen.

5.3 Mikä on hankkeen uutuus- tai lisäarvo? Mitä toimintatapojen muutosta halutaan saada aikaan?

Hankkeen uutuus- ja lisäarvo:

- Laaja valtakunnallinen verkosto, jossa on toimijoina kuntia, oppilaitoksia, järjestöjä ja valtakunnallisia laitoksia. Tämä takaa alueilla luotujen hyvien ratkaisujen levittämisen verkostossa ja eri toimijoiden osaamisen yhdistämisen hankkeen toteutuksessa. Myös aiempien hankkeiden tuloksia saadaan juurrutettua verkoston kautta. Suunnittelu on toteutettu eri paikkakuntien yhteistyönä ja tavoitteena on pysyvä yhteistyörakenne. Valtakunnallisuus takaa tulosten ja tietoisuuden laajan leviämisen myös romaniväestön keskuudessa.
- Hankkeessa kehitetään uudenlaisia toimintakonsepteja romaneja ja yleisemminkin vähemmistöryhmiä (esim. maahanmuuttajat) koskien.
- Romanien vahva osallisuus hankkeen tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnittelussa ja hankkeen toteutuksessa.
- Hankkeessa toteutetaan ROMPON väliarvioinnissa priorisoituja tavoitteita kunnissa. Kuntatason toimet ovat väliarvioinnin mukaan toteutuneet tähän asti heikosti. Hankkeen osatoteuttajina ja yhteistyötahoina on kuntia, joten hyvät käytännöt saadaan juurrutettua pysyväksi toiminnaksi näihin kuntiin. Hankkeen verkostojen kautta tavoitetaan myös niitä kuntia, jotka eivät ole hankkeessa mukana. Hankkeen kautta tietoisuus ja osaaminen romanasioissa lisääntyy kunnissa ja laitoksissa merkittävästi.
- Hankkeessa toteutetaan poikkihallinnollisia toimenpiteitä, mikä mahdollistaa hankkeen kohderyhmän kokonaisvaltaisen tilanteen huomioon ottamisen.
- Hankkeessa kerätään romanien hyvinvoinnin tilaa kuvaava, vertailukelpoinen tietopohja, joka mahdollistaa

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

Romanipoliittisen ohjelman seurannan ja tietoon perustuvan kehittämistyön.

- Romanit toimivat hankkeessa työntekijöinä ja kokemusasiantuntijoina. Näin saadaan lisää kuntien, järjestöjen ja laitosten työntekijöiksi romaneita ja vahvistetaan romanien myönteistä näkyvyyttä. Hankkeessa mahdollistuu työpaikka monelle romanille. Tällä on suuri merkitys alueiden romaniyhteisöille.
- Työskennellään ennakoivasti ja ennaltaehkäisevästi sellaisten ryhmien kanssa, joilla on vaara joutua työelämästä syrjään ja saadaan syrjäytyneimmät romaniryhmät tukitoimien piiriin ensimmäistä kertaa näin laaja-alaisesti (syrjäytyneet aikuiset romanit, romaninuoret, joilla ei ole koulutusta)
- Kulttuurisensitiiviset lähestymis- ja työtavat (romanit kulttuuritulkkina / kulttuuriluotsina / sillanrakentajana / kanssakulkijana).
- Yhä suurempi osa palveluista siirtyy verkkoon. Hankkeessa vahvistetaan romaneiden valmiuksia hyödyntää näitä palveluita. Myös hankkeen toiminnassa hyödynnetään verkkoympäristöä laajan avoimuuden mahdollistamiseksi.
- Hankkeessa tuotetaan uudenlaisia malleja työllistymiseen, sosiaaliseen kuntoutukseen ja toimintakyvyn tukemiseen mm. luovien ja toiminnallisten menetelmien avulla
- Hankkeessa tuetaan romanien yrittäjyyttä työllistymisen mahdollisuutena
- Hankevalmistelu on tuottanut jo odottavaa asennoitumista romaniyhteisöissä ja muokannut asenteita ja tietoisuutta romanasioista kunnissa.

Toimintatapojen muutos, joka halutaan saada aikaan:

- Asennetasolla on pystytty vaikuttamaan työllisyys-, sosiaali- ja terveys- ja ohjauspalveluiden kehittymiseen. Tämän seurauksena on voitu vaikuttaa niiden kykyyn vastata ei pelkästään romanien vaan muidenkin erityisryhmien tarpeisiin. Kuntien palveluissa toteutuu yhteistyö yli toimialarajojen.
- Romaniväestö on aikaisempaa tietoisempi palveluista ja vaikuttaa itse niiden sisältöön ja käyttömahdollisuuksiin. Romaniväestö luottaa yhteiskunnallisiin palveluihin
- Romanit ovat hankkeen seurauksena rohkaistuneet, voimaantuneet ja aktivoituneet itse toimijoiksi eikä vain palveluiden käyttäjiksi.
- Romanit ovat aiempaa tietoisempia terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä.
- Yhteistyö romanijärjestöjen ja -yhdistysten, oppilaitosten, kuntien ja valtakunnallisten laitosten kesken on lisääntynyt paikallisesti ja valtakunnallisesti
- Osaaminen romanasioissa on levinnyt keskushallintotasolle asti

5.4 Mitkä ovat hankkeen varsinaiset kohderyhmät?

Hankkeen varsinaisena kohderyhmänä on Suomen romaniväestö, erityisesti:

- työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevat romanit
- romaniperheet ja nuoret
- työllisyys-, sosiaali- ja terveys- ja ohjauspalveluiden työntekijät.

5.5 Mitkä ovat hankkeen välilliset kohderyhmät?

- 1) Romanijärjestöt, jotka tukevat romaneita palveluihin hakeutumisessa ja palveluiden käyttämisessä.
- 2) Maahanmuuttajat ja muut etniset vähemmistöryhmät ja niiden parissa työskentelevät
- 3) Media
- 4) Työnantajat ja yrittäjät sekä niiden etujärjestöt
- 5) Päättäjät eri tasoilla.
- 6) Suomalainen yhteiskunta.

6 Toteutus ja tulokset

6.1 Mitkä ovat hankkeen konkreettiset toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi?

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

Kyseessä on valtakunnallinen hanke, jota toteuttaa koordinaattori (Diakonia-ammattikorkeakoulu) sekä 6 osatoteuttajaa. Kukin hankkeen osatoteuttaja on laatinut oman suunnitelmansa osahankkeensa toteutuksesta. Osahankkeet on johdettu yhteisesti sovituista tavoitteista, tuloksista ja toimenpiteistä. Tässä osassa tuodaan esille tärkeimmät toimenpiteet, joihin osahankkeiden toteutus perustuu. Täsmällisemmät suunnitelmat osahankkeiden toimenpiteiden toteutuksesta löytyvät kunkin osatoteuttajan lomakkeista.

Tulos 1: Palvelutoimijoiden osaaminen, eri toimijoiden yhteistyö ja tietoisuus romaniväestön yhdenvertaisuuteen vaikuttavista tekijöistä on lisääntynyt.

Toimenpide 1.

Luodaan yhteistyörakenteita, joissa romanasiantuntijat/-ohjaajat ja palveluiden työntekijät toimivat kulttuurisensitiivisesti yhdessä palveluiden kehittämisessä. Osatoteuttajat rekrytoivat romanitaustaisia henkilöitä toteuttamaan hankkeen toimenpiteitä. Työntekijät toimivat viranomaisten, kaupunkien, oppilaitosten, järjestöjen ja muiden yhteisöjen työyhteisöissä. Tarkoituksena on suunnitella, testata ja ottaa käytäntöön toimintakonsepti, jossa pääväestöön kuuluva työntekijä tai työntekijät ja romanitaustainen työntekijä työskentelevät yhdessä hankkeen toimenpiteissä. Tätä kautta saadaan levitettyä tietämystä ja osaamista romanikulttuurista ja romanien kanssa asioimisesta myös pääväestöön kuuluville työntekijöille. Osatoteuttajat jakavat kehittämiään hyviä käytäntöjä yhteisellä sähköisellä alustalla sekä projektitapaamisissa ja seminaareissa. Lisäksi luodaan toimintakäytäntöjä, joiden avulla vahvistetaan romaniyhdistysten toimintaa ja niiden sekä kokemusasiantuntijoiden hyödyntämistä palveluiden kehittämisessä. Toimenpiteessä kehitetään eri toimijoiden yhteistyönä matalan kynnyksen palveluohjausta niin, että se vastaa myös romaniväestön tarpeita. Toimenpiteen toteutukseen osallistuvat kaikki osatoteuttajat.

Toimenpide 2.

Yhteistyörakenteiden luomisen tueksi lisätään osaamista romanikulttuurista ja romanien kohtaamisesta sekä kehitetään yhdenvertaisuusosaamista sote- ja työvoimapalveluiden sekä Ohjaamo-palveluiden työntekijöille. Osaamisen kehittämisessä hyödynnetään ja sovelletaan kaksisuuntaiseen integraatioon perustuvista malleista saatuja kokemuksia kulttuuriin perehtymiseksi. Toimenpiteen toteutukseen osallistuvat kaikki osatoteuttajat.

Tulos 2: Romaniväestön hyvinvointi ja työ- ja toimintakyky on parantunut ja siitä kertynyttä tutkimustietoa ja kokemusta on hyödynnetty palveluiden kehittämisessä.

Toimenpide 3.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos toteuttaa valtakunnallisen Romanien hyvinvointi -tutkimuksen ja muut osatoteuttajat tukevat tutkimuksen toteuttamista omien rooliensa puitteissa sekä hyödyntävät kerättyä tietoa omissa toimenpiteissään. Tutkimuksen suunniteltu toteutus on kuvattu THL:n osatoteutuksessa.

Toimenpide 4.

Suunnitellaan yhdessä romanien ja osatoteuttajien (THL, HDL, ODL, Diak ja Helsingin kaupunki) yhteistyönä, miten tiedolla vaikuttamisen kautta hyvinvointitutkimuksesta saatuja tuloksia hyödynnetään hankkeen muissa toimenpiteissä ja palveluiden kehittämisessä (esimerkiksi kuntien hyvinvointikertomuksissa). Lisäksi sovelletaan jo olemassa olevia osallistavia terveyden edistämisen malleja romaneille ja tuodaan romanitapahtumissa esille terveyden edistämisen teemoja ja toteutetaan yksilö- ja/ tai ryhmäohjausta. Toimenpiteessä tuetaan vertaistoiminnan aloittamista kulttuuri-, harrastus- ja liikuntatoiminnassa.

Tulos 3: Romaniperheiden osallisuutta edistävien palveluiden saavutettavuus ja esteettömyys ovat parantuneet.

Toimenpide 5.

Vahvistetaan läheisten, vertaisryhmien, järjestöjen ja muun tukiverkoston asemaa osallisuutta edistävien palvelujen saavutettavuudessa. Toimenpiteessä etsitään ja valmennetaan tukihenkilöitä romaniperheiden tueksi ja hyödynnetään

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

vertaistuen malleja työllistymisen, kouluttautumisen ja itsetunnon vahvistamisen tukemisessa. Tukihenkilöiden ja vastaavien roolina on toimia linkkinä palvelujen saavutettavuuden kehittämisen ja esteettömyyden parantamisen alkuvaiheessa viranomaisen ja henkilön/perheiden tukena. Lisäksi kehitetään romanijärjestöjen, osatoteuttajien ja yhteistyökumppanien yhteistyönä avoimien kohtauspaikkojen toimintaa eri-ikäisille ja eri kohderyhmiin kuuluville romaneille. Toimenpiteeseen osallistuvat kaikki osatoteuttajat. Lisäksi palvelujen saatavuuden kehittäminen ja esteettömyyden parantaminen edellyttää kuitenkin niistä vastaavien viranomaisten osallistumista toimenpiteeseen romaniperheiden lisäksi.

Toimenpide 6.

Perheellä on suuri merkitys romanien kasvamisessa suomalaisen yhteiskunnan täysivaltaisiksi jäseniksi, mutta perheen ja yhteisön negatiivinen esimerkki voi myös johtaa syrjäytymiseen yhteiskunnasta. Siksi tässä toimenpiteessä vaikutetaan perheisiin ja romaniyhteisöihin. Toimenpiteessä järjestetään toiminnallisia teemapäiviä vanhemmuudesta romanivanhemmille, kehitetään yhdessä eri hallintokuntien kanssa matalan kynnyksen toimintamalleja ja vahvistetaan romanien omaa kulttuuri-identiteettiä ja romaniväestön sisäistä yhdenvertaisuutta erilaisten romanitapahtumien avulla. Toimenpiteeseen osallistuvat Diak, HDL, Helsingin kaupunki ja Suomen Romanifoorumi.

Tulos 4: Romanien työllistyminen on parantunut.

Toimenpide 7.

Kokeillaan erilaisia, monialaisessa yhteistyössä erityisesti yhteistyössä TE-palvelujen työnantajat ja työnantajien kanssa toteutuvia työllistymistä tukevia ryhmiä ja palveluita. Romaneille järjestettävissä tapahtumissa työelämässä olevat romanit jakavat kokemuksia ja kertovat vaihtoehtoisia näkökulmia romanikulttuurin ja työelämän yhteensovittamiseen. Tehdään yhteistyötä työnantajien kanssa yhteiskuntavastuu- ja yhdenvertaisuuskysymyksissä, esimerkiksi tapaamiset työnantajien kanssa, tutustumiskäynnit, harjoittelut. Diak pyrkii selvittämään kokemuksia ja hyviä käytäntöjä romanien rekrytointihankkeista eri EU-maissa. Selvitys laaditaan opiskelijatyönä, mikäli opiskelijoita saadaan rekrytoitua selvityksen tekijöiksi. Toimenpiteeseen osallistuvat Vantaan kaupunki, HDL, Suomen Romanifoorumi ja Diak.

Tulos 5: Hankekoordinaatiolla on varmistettu hankkeen tulosten yhteiskehittely ja jalkautuminen perustoimintaan. Hankekoordinaatioon liittyvät koko hanketta, sen kesto ja osatoteutuksia läpileikkaavat toimenpiteet. Hankekoordinaation toimenpiteitä koordinoi ja toteutuksesta vastaa Diak, mutta toimenpiteisiin osallistuvat kaikki osatoteuttajat koko hankkeen keston ajan.

Toimenpide 8.

Varmistetaan romanien osallistuminen hankkeen hallintoon, ohjaukseen ja toteutukseen. Romaniyhdistykset osallistuvat projektin hallintoon ja tutkimustyöskentelyyn erityisesti ohjausryhmätyöskentelyn kautta. Projektin tarvittaessa perustaa asiantuntijaryhmiä, joihin kutsutaan romanien edustusta. Projektin työntekijöiksi osatoteuttajat pyrkivät rekrytoimaan romanitaustaisia henkilöitä.

Toimenpide 9.

Projektin viestintä jakautuu sisäiseen ja ulkoiseen viestintään. Projektin sisäistä viestintää toteutetaan osatoteuttajien välillä face-to-face -tapaamisissa sekä etäyhteyssovelluksia hyödyntävissä tapaamisissa. Selvitetään erilaisten verkkopohjaisten työskentely-ympäristöjen käyttömahdollisuudet projektin sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä ja hyödynnetään projektin kannalta tarkoituksenmukaisia olemassa olevia verkkoympäristöjä. Ulkoisessa viestinnässä hyödynnetään lisäksi eri medioita ja somekanavia hankkeen tuloksista ja hyvistä käytännöistä tiedotettaessa.

Toimenpide 10.

Projektissa järjestetään valtakunnallisia, alueellisia ja paikallisia tapahtumia projektista tiedottamiseksi, projektin sisältöä ja toimintaa koskevien ideoiden ja palautteen keräämiseksi, päätöksentekijöihin ja toimintapolitiikkoihin

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

vaikuttamiseksi sekä osaamisen lisäämiseksi ja vahvistamiseksi eri toimijoiden keskuudessa. Järjestetään alueellisia tulostyöpajoja tutkimustulosten levittämiseksi. Tilaisuuksia järjestetään sekä romaneille, pääväestön edustajille, että myös yhteisinä tilaisuuksina. Tilaisuudet ovat mahdollisuuksien mukaan avoimia kaikille ja niihin pääsee osallistumaan myös etäyhteyksien avulla.

Toimenpide 11.

Hankkeen arviointia toteutetaan koko projektin keston ajan kaikkien osatoteuttajien toimesta. Toimenpiteiden vaikutusta tavoitteiden ja tulosten saavuttamiseen seurataan kuukausittain projektitoimijoiden tapaamisissa. Hankkeen etenemisestä raportoidaan rahoittajalle rahoittajan määräysten ja ohjeiden mukaisesti.

6.2 Mitä tuloksia hankkeella saadaan aikaan? Mitä lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksia sillä on?

Hankkeella saadaan aikaan seuraavat tulokset:

1. Palvelutoimijoiden osaaminen, eri toimijoiden yhteistyö ja tietoisuus romaniväestön yhdenvertaisuuteen vaikuttavista tekijöistä on lisääntynyt.
2. Romaniväestön hyvinvointi ja työ- ja toimintakyky on parantunut ja siitä kertynyttä tutkimustietoa ja kokemusta on hyödynnetty palveluiden kehittämisessä.
3. Romaniperheiden osallisuutta edistävien palveluiden saavutettavuus ja esteettömyys ovat parantuneet.
4. Romanien työllistyminen on parantunut.
5. Hankekoordinaatiolla on varmistettu hankkeen tulosten yhteiskehittely ja jalkautuminen perustoimintaan.

Lyhyen aikavälin vaikutukset:

- Romanit ovat aktiivisia toimijoita hankkeessa ja romaneita työllistyy hankkeen aikana. Kunnat ja valtakunnalliset laitokset työllistävät romaneita. Hankkeen piirissä olevat haluavat jatkossakin toimia työelämässä. Romanit saavat kokemusta työelämässä toimimisesta. Tämä vahvistaa rohkeutta hakeutua työmarkkinoille syrjinnästä huolimatta.
- Romanien taidot toimia erilaisissa yhteisöissä vahvistuvat ja luottamus omaan osaamiseen kasvaa. Romanien rohkeus ja aktiivisuus sekä tietoisuus hyvinvoinnista kasvaa.
- Vanhemmuus vahvistuu ja perheiden hyvinvointi paranee.
- Vanhempien esimerkki työssä käymisestä on tärkeä malli lapsille ja edesauttaa ylisukupolvisen työelämästä syrjässä olemisen kehän katkaisemista.
- Romaniyhteisöissä tunnustetaan oman kulttuurin vahvuudet ja käydään keskustelua kulttuurin muuttumisesta ja muutostarpeista (romanikulttuuri 2.0). Romanien oma historia- ja kulttuuritietoisuus syventyy ja vahvistaa heidän identiteettiään.
- Romanien yhteiskunnallinen tietoisuus ja tietoisuus vaikuttamisen mahdollisuuksista lisääntyy (myös syrjäytymisvaarassa olevan romaniväestön keskuudessa).
- Hankkeen toimet tuottavat yhteistä toimintaa pääväestön ja romanien kesken ja vahvistavat romanitoimijoiden asiantuntemuksen hyödyntämistä.
- Tietopohja romanien hyvinvoinnista on kerätty.
- Osatoteuttajien hyvät käytännöt ja yhteinen uusien toimintamallien kehittäminen monipuolistaa hankkeen osatoteuttajien osaamista romaniasioissa ja tieto ja kokemukset välittyvät valtakunnallisesti sekä osatoteuttajien kesken että romaniyhteisöissä.

Pitkän aikavälin vaikutukset:

- Asenteet muuttuvat niin, että romanit nähdään normaaleina työyhteisön jäseninä. Työelämässä olevat romanit kokevat ensisijaisesti olevansa työntekijöitä eikä romaneita. Muu yhteisö huomaa romanien vahvuudet.
- Ylisukupolvinen työelämästä ulkopuolelle jääminen vähenee. Työelämään päässeet toimivat esimerkkeinä ja asennemuokkaajina omissa perheissään ja yhteisöissään.

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

- Hyvinvointitutkimuksen tuloksien avulla parannetaan terveys- ja hyvinvointipalveluita ja niiden kohdentumista sekä tuotetaan valtakunnallinen tieto Romaniväestön hyvinvoinnin tilasta. Romanit ymmärtävät itsehoidon merkityksen paremmin.
- Kuva romaneista suomalaisessa yhteiskunnassa tulee monipuolisemmaksi. Romaneihin liittyvä tietämys lisääntyy ja asenteissa tapahtuu muutosta.
- Romaniväestön herkkyys ja vuorovaikutusosaaminen nähdään kulttuurisena, sosiaalisena ja inhimillisenä pääomana ja pystytään tunnistamaan osaamiskartoituksissa.
- Palvelutoimijat ovat kykenevämpiä kohtaamaan kulttuurisia vähemmistöjä. Hankkeessa saadut tulokset kulttuurisensitiivisestä työstä hyödyntävät muidenkin vähemmistöryhmien palveluiden kehittämistä. Palvelut toimivat yhdenvertaisuutta ja esteettömyyttä edistäen ja henkilöstön osaaminen kulttuuristen vähemmistöjen kanssa työskentelyssä paranee.
- Verkostoyhteistyössä löydetään esteettömiä ja saavutettavia sosiaalisen kuntoutuksen malleja. Siirrytään pois erityisestä romanityöstä, koska kaikille esteetön palvelujärjestelmä ei enää edellytä erityistoimia erityisryhmille.
- Syrjäytyneiden romanien osuus pienenee
- Romanien yhdenvertaisuus ja osallisuus suomalaisessa yhteiskunnassa lisääntyy ja romanien kiinnostus ja mahdollisuudet vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin kasvavat.
- Suomi on edelläkävijä EU:ssa romanien yhdenvertaisuuden edistämisessä ROMPO:n vision mukaisesti.

6.3 Miten hakemuksen kohteena olevaa toimintaa jatketaan ja tuloksia sekä kokemuksia hyödynnetään hankkeen päättymisen jälkeen?

- Hankkeessa luodut rakenteet jäävät pysyväksi osaksi kaupunkien ja muiden osatoteuttajien toimintaa. Yhteistyö alueen romanijärjestöjen ja -yhdistysten kanssa jää osaksi normaalia toimintakulttuuria.
- Hankkeen romanityöntekijät voivat jatkaa kaupunkien palveluksessa. Romanit nähdään työvoimaresurssina.
- Hankkeessa luodut yhteistyöverkostot jäävät toimimaan.
- Hankkeessa syntyneet toimintatavat hyödynnetään myös muiden vähemmistöryhmien palveluiden parantamisessa.
- Hankkeessa tuotetut materiaalit ja tutkimustieto jää käyttöön hankkeen jälkeenkin. Kerättyä tutkimusaineistoa analysoidaan ja hyödynnetään kansallisesti ja kansainvälisesti.
- Tukihenkilöt ja kokemusasiantuntijat jatkavat toimintaa ja ovat eri palveluiden käytettävissä
- Kulttuurinen moninaisuus nähdään voimavarana. Myönteiset esimerkit ja vaikuttamistyö saavat aikaan pysyviä muutoksia.
- Hankkeen kautta saatu tieto leviää sekä romaniyhteisöjen että sote- ja työllisyyspalveluiden sisällä
- Hankkeen verkoston kautta laajennetaan luotujen toimintatapojen ja hyvien käytäntöjen levittämistä valtakunnallisesti (Tšetanes naal - koulutuspoluilla ja Nevo tiija - uusi aika -hankkeiden osatoteuttajat, niiden muut yhteistyötahot, romaniasiain neuvottelukuntien, paikallisromanityöryhmien, yhdistysten ja järjestöjen kautta saavutettavat kunnat ja muut toimijatahot).
- Hankkeen tuloksia levitetään kansainvälisesti EU:n eri romanitoimijoiden verkostoissa (esim. ERF - European Roma Forum, National Roma Contact Point -verkosto). Suomen tavoitteena on olla edelläkävijä romanasioissa.

7 Kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman tiivistelmä

Hankkeelle haetaan ennakkoa ☒ Kyllä ☐ Ei	Ennakkoa haetaan (€) 14 535,00
Perustele ennakon tarve Haetaan Fintiko Romano Forumin vuoden 2016 ESR-rahoitusosuudesta 30 % ennakkoa, koska järjestöllä on muutoin vaikeuksia toteuttaa projektin toimenpiteitä järjestön kassatilanteen takia.	
Kustannusmalli Flat rate 17 % palkkakustannuksista	

A Hankkeen kustannukset ja rahoitus

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

Kustannukset	Yhteensä €
1 Palkkakustannukset	1 488 338
2 Ostopalvelut	128 717
3 Muut kustannukset	129 289
4 Flat rate	253 025
Kustannukset yhteensä	1 999 369
5 Tulot	0
Nettokustannukset yhteensä	1 999 369

Rahoitus	Yhteensä €	Osuus nettokustannuksista (%)
1 Haettava ESR- ja valtion rahoitus	1 599 495	80
2 Kuntien rahoitus	103 516	5,2
3 Muu julkinen rahoitus	205 802	10,3
4 Yksityinen rahoitus	90 556	4,5
Rahoitus yhteensä	1 999 369	100

B Erikseen raportoitavat osallistujien palkkakustannukset ja niiden rahoitus (joihin ei myönnetä ESR:n ja valtion rahoitusta)

Kustannukset	Yhteensä €
6 Kunnat	0
7 Muu julkinen	0
Yhteensä	0

Rahoitus	Yhteensä €
5 Kuntien rahoitus	0
6 Muu julkinen rahoitus	0
Yhteensä	0

Kustannusarvio yhteensä	1 999 369
--------------------------------	------------------

Rahoitussuunnitelma yhteensä	1 999 369
-------------------------------------	------------------

8 Muilta rahoittajilta haettu rahoitus

8.1 Mitä sitovia sopimuksia tai aiesopimuksia on rahoitussuunnitelmassa esitetystä muun julkisen rahoituksen, kuntarahoituksen ja yksityisen rahoituksen osuuksista (ml. omarahoitusosuus)?

Jokainen hankkeen osatoteuttaja on sitoutunut oman hankebudjettinsa mukaiseen omarahoitusosuuteen (20 % osatoteuttajan kokonaiskustannuksista). Tämä sitoumus on osana yhteistä hankesopimusta. Lisäksi Kuopion kaupunki on kaupunginhallituksen päätöksellä 26.10.2015 varautunut rahoittamaan hankkeen Kuopiossa toteutuvaa osakokonaisuutta enintään 20 % rahoitusosuudella (10 000 € / hankevuosi). Kaupunginhallituksen päätös on liitteenä.

8.2 Onko hankkeeseen haettu tai ollaanko hakemassa rahoitusta muilta rahoittajilta? Mistä ja milloin rahoitusta on haettu? Kuinka paljon rahoitusta on haettu tai myönnetty?

Hankkeeseen ei ole haettu muuta rahoitusta. Hanke toteutuu tiiviissä yhteistyössä Tsetanes naal - koulutuspoluilla - hankkeen kanssa, joka käynnistyi 1.4.2016.

9 Yhteydet muihin hankkeisiin

9.1 Mihin muihin Manner-Suomen rakennerahasto-ohjelmasta rahoitettaviin hankkeisiin tai hankekokonaisuuksiin hakemus liittyy ja miten? (Merkitse myös hakemusnumerot tai hankekoodit.)

- Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla -hanke (S20150, toteutusaika 2015-2017). Hankkeet tekevät yhteistyötä Oulun seudulla. Opin portailla hankkeen kokemuksia hyödynnetään tässä hankkeessa.
- VOITTO -hanke: Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistämishanke 3.8.2015 – 2.8.2018 (ESR, TL 3) Salossa. Voitto -hankkeen toimintamalleja voidaan hyödyntää erityisesti työllistymistä tukevissa toimissa.
- Rainer -hanke (S20398), Jyväskylän kaupunki. Rainer-hankkeen toimenpiteillä edistetään keskisuomalaisten romanien etenemistä kohti työelämää. Rainer-hankkeen tarkoituksena on keskisuomalaisten romanien koulutustason parantaminen. Hankkeen toimenpitein tuotetaan lisäarvoa olemassa oleviin palveluihin ja edistetään monialaisten palveluiden hyödyntämistä. Hankkeet tekevät yhteistyötä seminaareissa ja tapahtumissa ja jakavat hyviä käytäntöjä ja hankkeiden tuloksia.
- Lohiba buttijatta - Kainuun romanihanke (S20332), Kajaanin amk. Hankkeen avulla halutaan parantaa Kainuun romaneille kohdennettua neuvonnan ja koulutuksen saatavuutta ja siten edesauttaa romanien siirtymistä tutkintotavoitteeseen koulutukseen, työelämään tai yrittäjäksi. Hankkeet tekevät yhteistyötä seminaareissa ja tapahtumissa ja jakavat hyviä käytäntöjä ja hankkeiden tuloksia.

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

- Pohjois-Savon Varikko –hanke (S20011) vv. 2015-2017. Hankkeessa kehitetään Varikko – matalan kynnyksen kuntouttavat päivä- ja työtoimintapisteet seuraaviin Pohjois-Savon kuntiin: Kuopio, Karttula, Siilinjärvi, Suonenjoki ja Varkaus. Ratkaisuja haetaan vaikeasti työllistyvien työhön osallistumiseen ja työelämävalmiuksiin. Varikoilla tuetaan erityisesti väestöryhmiä, joiden sosiaalinen osallisuus on uhatuin ja jotka tarvitsevat työ- ja toimintakyvyn parantamista ja sosiaalisen osallisuuden tukemista, ennen kuin työllistyminen avoimille työmarkkinoille on mahdollista. Näitä ryhmiä ovat mm. pitkäaikaistyöttömät, asunnottomat, rikoskierteissä olevat ja kulttuuritaustansa vuoksi vaikeasti työllistyvät henkilöt. Tavoitteena on kehittää uusia, syrjäytyneitä saavuttavia, omaehtoisia ja aktiivisia toimintamalleja ja asiakkaiden tarpeista lähteviä matalan kynnyksen palveluja yhteistyössä kuntien sosiaalihuollon ja terveystyö- ja kuntoutuspalvelujen, työ- ja elinkeinohallinnon, rikosseuraamusviraston sekä ViaDia –yhdistysten kanssa. Nevo Tiija - hankkeessa hyödynnetään Pohjois-Savon Varikko -hankkeessa kehitettyjä menetelmiä ja hyviä käytäntöjä. Yksi hanketyöntekijä sijoittuu Varikko -hankkeen kanssa samoihin tiloihin.
- Osallistavan sosiaalisen tuen kehittämishanke OSSI Hankenumero S20334 (ESR 2015-2017). Hanketta hallinnoi Kuopion kaupunki. Hankkeessa kehitetään sosiaalisen kuntoutuksen palveluita monituottajuuden periaatteella. Hankkeet tekevät yhteistyötä Kuopion alueella.
- Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö hyödyntää Vamos nuorten palveluissa toteutuneiden hankkeiden avulla saavutettua osaamista ja verkostoja. Hankkeissa on mallinnettu uutta yksilö- ja ryhmäohjausta, rakennettu yksilöllisiä polkuja koulutukseen ja työelämään. Yksilöohjauksessa nuorilla on ollut omat starttivalmentajat arjen hallinnan ja elämänhallinnan sekä oman elämän merkityksellisyyden löytämisessä. Hankkeiden S122599 Vamos (2013-2015), S12579 Mun startti (2014), S11472 Puente (2010-2015) avulla on rakennettu nuorten palvelukokonaisuus. Vamoksessa kehitetty malli on ollut pohjana valtakunnallisen nuorten Ohjaamo-toimintaverkoston kehittämisessä. S20658 Romanien siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa kehittävä hanke 2016-2018 Helsingin Diakonissalaitos on osatoteuttaja verkostohankkeessa, jossa tarjoamme pedagogista ohjausta pääkaupunkiseudun ja vankiloiden romaninuurille sekä Itä-Helsingin päihteitä käyttäville nuorille romaneille aikuisten peruskoulun, ammatillisen valmentavan tai ammatillisten opintojen suorittamisessa. TL 4 hankkeen asiakasohjaus toteutuu yhteistyössä TL5 hankeverkoston kanssa.
- S20289 Maahanmuuttajataustaisten nuorten osaamisen tunnistamishanke 2015-2017 edistää paperittomien maahanmuuttajien osaamisen tunnistamista ja dokumentointia. Hankkeen asiakasohjaus toteutetaan yhteistyössä TE-palveluiden kanssa. Hankkeen tavoitteena on siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen.
- S20269 Vamos Kuopio (2015-17) –hankkeessa kehitetään palvelukokonaisuus vaikeassa työmarkkina-asemassa oleville alle 30-vuotiaille nuorille sekä kohennetaan nuorten sosiaalista osallisuutta. Kohderyhmänä ovat 16–29-vuotiaat Kuopion ja lähikuntien heikossa työmarkkina-asemassa olevat nuoret, jotka eivät ole kiinnittyneet opiskeluun tai työelämään. Monet heistä ovat kokonaan palvelujen ulkopuolella.
- Pääkaupunkiseudulla toteutuissa toimenpiteissä tehdään yhteistyötä Ohjaamo Helsinki -hankkeen kanssa. Se on ESR –rahoitteinen kehittämishanke, jossa pilotoidaan ja luodaan Helsinkiin alle 30-vuotiaiden matalan kynnyksen Ohjaamo-palvelumalli työelämän ja koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille. Tavoitteena on kehittää uudenlainen monialaista osaamista yhdistävä työote ja palvelumalli, jolla pystytään palvelemaan nuorta hänen tarpeidensa mukaisesti. Toimenpiteinä ovat palveluiden, yhteistyön, osaamisen ja tietojärjestelmän kehittäminen, nuorten valmennus ja ohjaus. Tuloksena on hallintorajat ylittävä palvelumalli ja parempi tapa palvella työn ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria. Julkisen hallinnon toimijoiden ja alueen työnantajien lisäksi hankkeessa luodaan ja tiivistetään yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.
- Vantaa: nuorten Ohjaamo –projekti (Keski-Suomen ELY-keskus, S20147)
- HOIVA: Hoiva-alan PK-yrittäjien hyvinvoinnin ja osaamisen tukeminen. ODL:n vuosina 2014-2015 toteuttamassa esiselvityshankkeessa selvitettiin Pohjois-Pohjanmaalla toimivien hoiva-alan yrittäjien (lukuun ottamatta päivähoito) erityisiä hyvinvoinnin ja osaamisen kehittämisen ja tuen tarpeita. Hanke sai jatkorahoituksen vuosille 2015-2017; Työkyvyn ja osaamisen johtamisella hyvinvointia ja tuottavuutta Hoiva-alan pk-yrityksiin. Toteutettavassa hankkeessa erityistavoitteena on pk-yrittäjien ja välillisesti työntekijöiden tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen. Hankkeet mahdollistavat myös romanitaustaisten hoiva-alan yrittäjien ja työntekijöiden osallisuuden hankkeisiin.
- Sosiaalisen kuntoutuksen valtakunnallinen kehittämishanke (Sosku): Hankkeessa kehitetään valtakunnallisia

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

sosiaalisen kuntoutuksen toimintamalleja, joita tuetaan tutkimuksella ja koulutuksella. Hankkeen kehittämistyö tukee uuden sosiaalihuoltolain toimeenpanoa. Sosku-hanke välittää tietoa Romanian hyvinvointitutkimus- osahankkeen kautta aikuissosiaalityön kehittämishankkeille, jotka saavat alueellista ESR-rahaa (esim. Jyväskylän kaupungin Rainer-hanke.) Sosku välittää tietoa sosiaalihuoltolain mukaisesta kehittämisestä Nevo tiija - uusi aika -hankkeelle, jossa myös kehitetään romanien osallisuutta palvelujärjestelmässä esim. aikuissosiaalityössä.

- Sosiaalinen osallisuus ja työ- ja toimintakyvyn muutos (Solmu) -koordinaatiohanke: Kehittää indikaattorityökalu Kykyviisaria, jota on tarkoitus käyttää osallistujien työ- ja toimintakyvyn muutosten mittaamisessa myös Nevo Tiija - uusi aika -hankkeessa. Lisäksi tarkoituksena on osallistua Solmu-koordinaatiohankkeen järjestämiin tilaisuuksiin verkostoitumaan ja kertomaan kokemuksia ja levittämään hyviä käytäntöjä Nevo tiija - uusi aika -hankkeesta.

- Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke (Sokra). Välittää tietoa osallisuuteen liittyvistä lakiuudistuksista, tukee osallisuuden toteuttamista ja kehittämistä koko Suomessa sekä kokoaa hyviä käytäntöjä. Tukee asiakasosallisuutta. Periaatteina tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja kestävä kehitys. Sokra tukee kaikkia ESR-hankkeita. THL:n Romanian hyvinvointitutkimus antaa Sokran kehittämistyön tueksi sisällöllistä temaattista tietoa romanien hyvinvoinnista ja Nevo tiija - uusi aika -hankkeeseen kuuluvien osahankkeiden toimenpiteistä.

- Hankinnoista duunia (HANDU) Hankkeessa kehitetään julkisten hankintojen sosiaalisia näkökulmia. Osallistuvissa kaupungeissa pilotoidaan työllistämisehdon soveltamista julkisissa hankinnoissa. Hankkeessa työllistetään julkisten hankintojen avulla heikossa työmarkkina-asemassa olevia, erityisesti nuoria alle 30-vuotiaita ja yli 54-vuotiaita työttömiä. Romanian hyvinvointitutkimus välittää tietoa Handu-hankkeen ja Nevo tiija - uusi aika -hankkeen välillä ja selvittää, onko HANDUn toimenpiteisiin mahdollista osallistaa romanitaustaisia kohderyhmään kuuluvia työttömiä ja nuoria.

9.2 Mihin muista rahoituslähteistä rahoitettaviin hankkeisiin tai hankekokonaisuuksiin hakemus liittyy ja miten? (Merkitse myös hakemusnumerot tai hankekoodit, jos niitä on.)

- Romano Tseer – romanien toimintakeskus, toteutetaan Hämeessä, tavoitteena romanien työllistäminen ja koulutukseen ohjaaminen. Rahoittajana ELY-keskus, työllisyyspoliittinen avustus. Hankkeen toimintamalleja voidaan hyödyntää Nevo Tiija -hankkeessa.

- Vamos Lahti (ei hankenumeroa) on Helsingin Diakonissalaitoksen, Lahden kaupungin aikuissosiaalityön ja Diakonialaitos Lahden yhteishanke, joka kehittää vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien 25-29-vuotiaiden nuorten sosiaalisen kuntoutuksen palvelua Lahteen, parantaa näiden nuorten sosiaalista osallisuutta, ja integroi vapaaehtoistoiminnan aikuissosiaalityön ja kolmannen sektorin yhteiseen palvelualustaan.

- STM:n EU JUST/2015/RDIS/AG/NRP2 Sanoista tekoihin -hanke. Hankkeen tavoitteena on luoda verkosto, joka edistää ja seurata romanipoliittisen ohjelman tunnettavuutta kuntatasolla; tukea alueellisten ja paikallisten verkoston syntymistä romanien, viranomaisten ja muiden toimijoiden välillä ROMPON toimeenpanon edistämiseksi sekä etsiä tapoja valtavirtaistaa sukupuolten välistä tasa-arvoa romanipoliittisen ohjelman toimenpiteiden toteuttamisessa.

- Alueelliset ESR-romanihankkeet.

- ROSKE:n Romaniasioiden sosiaali- ja terveydenhuollon osaamiskeskus- hankeaiho ROSKE/Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, erityisesti SOTE- viranomaisten osaamisen lisääminen, toimintakonseptioiden jalkauttaminen.

10 Maantieteellinen kohdealue

☐ Hankkeen toiminta kohdistuu yhden maakunnan alueelle	☐ Hankkeen toiminta kohdistuu usean maakunnan alueelle	☒ Hankkeen toiminta on valtakunnallista
---	---	---

Jos hanke toteutetaan yhdessä paikassa, mikä on toteutuspaikan osoite?

Jakeluosoite	Postinumero	Postitoimipaikka
--------------	-------------	------------------

11 Hakijan osaaminen, hankkeen riskiarviointi ja ohjausryhmä

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

11.1 Minkälainen on hakijan osaaminen ja kokemus hankkeiden toteuttamisesta ja hankesuunnitelman mukaisesta sisällöllisestä teemasta?

Diakilla on pitkä kokemus sekä osaamista kansainvälisten, valtakunnallisten, maakunnallisten ja alueellisten hankkeiden (mm. ESR, OKM, KKA, RAY rahoituksilla) hallinnoinnista sekä moniammatillisesta, laaja-alaisesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä hanke- ja kehittäjäverkostojen kanssa. Diakilla on hyvät taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset hankkeen toteuttamiseen. Romaneita koskevia hankkeita ovat olleet ROMAHO-hanke (2014), jossa koottiin aiempien hankkeiden ja ruotsalaisten yhteistyötahojen hyviä käytäntöjä maahanmuuttajien ja romanien koulutusurien edistämiseksi. Parhaillaan käynnissä olevassa Opin portailla Pohjois-Pohjanmaalla hankkeessa haetaan ratkaisuja perusasteen ja 2. asteen siirtymän ongelmakohtiin ja etsivän työn avulla tavoitetaan siirtymässä koulutusuralta pudonneita romaninuroja ja saadaan heitä koulutuksen piiriin. Hankkeessa kehitetään koulutus ja verkkokurssi eri koulutusasteiden ohjaushenkilöstölle ja muilla tahoilla työskenteleville uraneuvojille ja ohjausasiantuntijoille. Diak on ollut romanihankkeissa aiemminkin yhteistyössä Seurakuntaopiston ja diakoniaopistojen verkoston kanssa, esim. Kaaleet kouluun hankkeessa (2009-2012) ja Keudan Roti II -hankkeessa. Diakin edustaja on mukana Romanit ja kirkko neuvottelukunnassa ja Suomen Romaniyhdistyksen Au Mensa -hankkeen ohjausryhmässä. Diakilla on ollut useita maahanmuuttajiin ja etnisiin vähemmistöihin liittyviä hankkeita, joissa kertynyttä osaamista voidaan hyödyntää tässä hankkeessa. Diak on mm. toteuttanut lähtömaassa vuosina 2013-2015 kulttuuriorientaatiokoulutuksen kaikille Suomeen tuleville kiintiöpakolaisille ja järjestänyt useita kertoja sairaanhoitajien pätevyyskoulutusta EU:n ulkopuolella sairaanhoitajakoulutuksen suorittaneille. Diakissa on toteutettu englanninkielistä sosionomikoulutusta vuodesta 2006 lähtien. Opiskelijat tulevat eri puolilta maailmaa.

Valtakunnallisessa hankekonsortiossa ovat mukana Diakin lisäksi osatoteuttajina Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö, Helsingin kaupunki, Vantaan kaupunki, Oulun Diakonissalaitoksen säätiö, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos ja Fintiko Romano Forum ry.

Helsingin Diakonissalaitos on profiloitunut jokaisen ihmisen osaamisen oikeuksien puolustajana. Säätiön Koulutuspalvelut, Diakoniaopisto on saanut Opetushallitukselta tunnustuksen Erilainen oppija laatupalkinnon vuonna 2005. Tällä hetkellä yli 30% opiskelijalla on monikulttuurisuustausta. Opiskelijat edustavat n. 60 maailman kieltä. Nykyisestä hankerahoituksesta (OKM, OPH, ESR) kohdentuu n. 70% monikulttuurisuuden edistämiseen ja yhteiskuntaan sekä työelämään integroitumiseen. Romanien oppimispolkuja on edistetty TE hallinnon rahoittamissa hankkeissa 1) Tempo 2008 - 2012 hankkeessa on kehitetty työvalmennusmallia, välityömarkkinointia ja koulutukseen ohjausta. 2) Sorja- 2010- 2011 hankkeessa kartoitettiin romaniopiskelijoiden elämäntilanne, osaaminen, opinnot ja oppimisvaikeudet. Osaamisen tunnistamisen jälkeen romanit jatkoivat joko ammatillisiin opintoihin, kuten koulunkäynnin avustajan ammattitutkinnon suorittamiseen, tai kartoituksesta pudonneille laadittiin koulutussuunnitelma ja etsittiin sopiva työelämävalmennuspaikka. Säätiössä on kehitetty yleiseurooppalaisia liikkuvan väestön palveluja vuodesta 2008 alkaen yhteistyössä Helsingin kaupungin terveys- ja sosiaaliviraston kanssa. Säätiö ylläpitää Helsingissä Hirundo palvelukeskusta, joka on kohtaamispaikka, arjessa selviytymistä ja palvelujen kehittämistä varten. Hirundon tavoitteena on kokonaisvaltainen liikkuvan väestön elämänolosuhteiden parantaminen tarjoten: sosiaalista tukea, akuuttia humanitaarista apua, tietoa sekä tukea turvalliseen kotiinpaluuseen. Helsingin kaupunki ja Helsingin seurakuntayhtymä ovat tukeneet taloudellisesti Hirundo-palvelukonseptin kehittämistä hankkeilla Rom po drom Romanit tiellä-projekti (2008-2010), jonka pohjalta vuonna 2011 perustettiin Hirundo (Pääskynen) liikkuvan väestön kohtaamispaikka. Suomen romanifoorumi on aktiivinen Hirundon ohjausryhmän jäsen, ja koordinoi yhteistyötä suomalaisten ja eurooppalaisten romanijärjestöjen kesken. Suomalaiset romanijärjestöt tarjoavat kotoutumis-, voimaantumismalleja ja käytäntöjä, sekä rakentavat siltaa liikkuvan väestön ja kaupunkilaisten välille. Yhteispintaa haetaan eurooppalaisten kaupunkien muodostamasta verkostosta. Käytännön yhteistyötahoja ovat liikkuvan väestön palvelupisteet, sosiaalitoimistot, romanijärjestöt ja muut viranomaiset. Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö on saanut avustusta Raha-automaattiyhdistykseltä romanien osallisuutta ja yhteisöllisyyttä edistävään erityispäiväkeskus Kaalon (1.1.alkaen D-asema Kaalo) toimintaan vuodesta 2005 alkaen. Kaalo on yhteisö, jossa eri ikäiset, samasta kulttuuritaustasta olevat henkilöt kohtaavat. Yhteisö tarjoaa vertaisuutta ja mahdollistaa työkokeilut. Kaalo toimii mm. koevapaudessa olevien työharjoittelupaikkana. Yhteisössä vahvistetaan vankilatyön osuutta

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

erityisesti vankien omaisten tapaamisilla päiväkeskuksessa ja kotikäynneillä. Päiväkeskus tekee työtä integraation edistämiseksi valtaväestön suuntaan ja jakaa tietoa romanikulttuurin erityispiirteistä. 3000 kävijää ja vankilatyö tavoittaa viidessä eri vankilassa 60 eri romanivankia. Kesäleiritoimintaan osallistuu 110 aikuista ja 50 lasta. Päiväkeskuksen toiminnallisia rakenteita kehitetään kävijöiden toivomusten ja palautteiden mukaisesti. Leiritoiminnassa on mukana 11 vapaaehtoista. Yhteistyössä Helsingin Diakoniaopiston kanssa on käynnistetty vankilasta käsin tulevien opiskelijoiden pedagoginen ohjaus. Vankilatyötä on Helsingissä, ja laajentumassa Vantaan – ja Jokelan vankiloihin. Helsingin Diakonissalaitoksen Diadome Oy:n työelämäpalvelut liittyi keväällä 2015 osaksi säätiön koulutuspalveluja, Diakoniaopistoa. Työntekijöiden mukana siirtyy useissa ESR-hankkeissa kehittynyt osaaminen. S11886 Sentido 2012-2014 hanke auttoi vaikeasti työllistyviä henkilöitä, erityisesti syrjäytyneitä tai syrjäytymisvaarassa olevia nuoria, joiden peruskoulutus oli keskeytynyt tai joilla oli työrajoitteita. S12501 Sarana 2014-hankkeessa kehitettiin palvelukokonaisuus, joka tuotti yksilölliset lähtökohdat huomioivia polkuja työhön ja koulutukseen nuorisotakuun piirissä oleville työnhakijoille. Vamos on 12–29-vuotiaille nuorille suunnattu palvelukokonaisuus. Toiminnan tarkoituksena on vahvistaa nuoren omia voimavaroja ja vahvuuksia sekä tukea nuorta kiinnittymään yksilöllisesti arvioituun ja suunniteltuun jatkopolkuun. Toiminnassa yhdistyvät etsivä nuorisotyö, terveydenhuolto ja sosiaalityö sekä koulutukseen ja työhön valmentavat palvelut. Pää tavoitteena on löytää nuorelle tie koulutukseen tai työelämään. Vamosta on kehitetty seitsemän vuoden ajan asiakkaiden tarpeista ja se on nykyisellään yksi Suomen kattavimmista nuorten palveluista ja sen vaikutukset on arvioitu (Alanen ym. 2014). Vamos tavoittaa vuosittain yli 1000 koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevaa nuorta. Heistä 65 % kiinnittyy vuoden aikana koulutukseen, työhön tai niihin valmentaviin toimenpiteisiin. Vamoksen vaikuttavuus ja kustannustehokkuus on todistettu (Alanen ym. 2014). Vamoksen kantavana teemana on nuorten sosiaalinen osallisuus ja täten palvelukokonaisuus tukee erityisen hyvin hankkeen tavoitteiden saavuttamista. Tyypillistä Vamokselle on jatkuva uusiutuminen ja uusien palveluiden kehittäminen, sekä ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin haasteisiin vastaaminen. Kaikkiin Vamos-yksiköihin on integroitu kunnan ja muiden järjestöjen tuottamia sosiaali-, terveys- ja hyvinvointipalveluja ja siten nuorille pyritään tarjoamaan mahdollisimman saumaton palvelupolku. Vamoksen työntekijät myös vievät kaikissa kaupungeissa tuen tarvittaessa nuoren kotiin ja jalkautuvat yhdessä nuorten kanssa heidän tarvitsemiensa palvelujen luokse.

Helsingin kaupungilla on yleisesti laaja hankeosaaminen ja kokemusta on myös erityisesti monikulttuurisuuteen ja romaneihin liittyvistä hankkeista. Pääkaupunkiseutu on Suomen maahanmuuton pääasiallinen kohde ja muuttava väestö on rakenteeltaan nuorta. Helsingin kaupungin toimenpideohjelmassa ”Maahanmuutto ja monimuotoisuus Helsingissä 2013-2016” kiinnitetään erityistä huomiota maahanmuuttajataustaisten nuorten koulutuspolkujen kehittämiseen. Romaninuorten kanssa ollaan samassa tilanteessa: yhä useampi romaninuori käy peruskoulun loppuun, mutta siirtyminen toiselle asteelle lukioon tai ammattikoulutukseen on yhä satunnaista. Romaniyhteisö tarvitsee korkeammin koulutettuja romaneja oman yhteisönsä aseman parantamiseksi. Koulutustason parantuminen on haasteellista, mikäli kiinnitetään huomiota ainoastaan yksilön koulunkäynti valmiuksiin. Tuettaessa romaninuoren koulutuspolkua pitää huomioida oman yhteisön vetovoima sekä arvomaailma, joka joissakin tapauksissa saattaa olla ristiriidassa koulutusjärjestelmän tavoitteiden ja arvojen kanssa. Tämän kokonaisuuden huomioiminen edellyttää nuorisoasiainkeskuksen ja opetusviraston yhteistyötä, jotta koulunkäyntiä tukevat elementit koululaitoksen ulkopuolella ja vapaa-ajalla voidaan hyödyntää ja maksimoida. Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskuksessa on vuosina 2008-2010 toiminut NevoDrom –hanke, joka keskittyi tukemaan erityisesti peruskouluikäisiä romaninuoria. Nuorisoasiainkeskuksessa on lisäksi romaninuorisotyöryhmä, johon kuuluu viraston romanitaustaisia työntekijöitä. Tämän lisäksi 2014 on perustettu pääkaupunkiseudun romaninuorisotyöryhmä, jota Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus koordinoi. Espoon, Vantaan ja Helsingin nuorisotoimet yhdessä romanijärjestöjen kanssa muodostavat toimijaryhmän, jonka tarkoitus on kehittää romaninuorten parissa tehtävää työtä. Työryhmän työskentely etsii vielä muotoaan ja tämän projektin osatavoite on pääkaupunkiseudun toimijoiden yhteistyön kehittäminen romaniasioissa. Nuorisotoimen osallistuminen romanihankkeeseen mahdollistaa projektin tuotosten juurruttamisen olemassa oleviin rakenteisiin.

Vantaan kaupungilla on lähes 20 vuoden kokemus erilaisten ESR-hankkeiden toteuttamisesta. Hankkeet ovat liittyneet

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

esimerkiksi nuoriin, maahanmuuttajiin, koulutukseen, työllisyyteen ja osallisuuteen. Nämä kaikki ovat vaikuttaneet siihen, että kaupungin eri toimijoilla on vahva hankeosaaminen. Nyt hankeosaaminen kohdennetaan romaniasioihin. Sisällöllisesti Vantaan kaupunki on ollut romanityössä edelläkävijä. Kaupungilla on mm. ollut yksi Suomen ensimmäisistä paikallisromanityöryhmistä. Romanit ovat myös itse olleet aktiivisesti vaikuttamassa järjestettäviin palveluihin, esimerkiksi Vantaan romaniyhdistys on toiminut pitkään yhteistyössä Vantaan kaupungin kanssa. Vantaan nuorisopalveluilla ja R3-yhdistyksellä on ollut toimivaa yhteistyötä maahanmuuttaja- ja romaniasioissa. Paikallromanityöryhmän romanijäsenten kautta päästään vaikuttamaan romanityöhön kaupungin tasolla. Vantaan osaprojektin sisältö perustuu Vantaalla on 2014-2015 toteutetun Unelmista todellisuuteen –selvitysprojektin (S12571) loppupuorttiin. Työllisyyden hoidossa Vantaan kaupungilla on osaamista ja hyviä käytäntöjä sekä maahanmuuttajien että pitkäaikaistyöttömien työllistämistä. Samoja palveluita voidaan kohdentaa myös romaniväestölle sekä erillispalveluina etä kehittämällä palveluita niin, että romaniväestö pystyy tehokkaasti olemaan mukana yhteisissä palveluissa.

Oulun Diakonissalaitos (ODL) on vastuullinen hyvinvoinnin edistäjä ja suunnannäyttävä, joka on toiminut vuodesta 1896 lähtien. Tarjoamme monipuolisia sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja sekä alan koulutusta (www.odl.fi). Diakonissalaitos toimii konsernina, jonka emo on säätiö. Konsernin liiketoiminnot on yhtiöitetty tytäryhtiölle. Laaja-alaisen yhteiskuntavastuullisen palvelutehtävän lisäksi tehtävänäme on erityinen sosiaalieettinen, diakoninen vastuu syrjäytyneistä tai syrjäytymisuhassa olevista ihmisistä. Säätiön kehittämispalvelut pitävät sisällään koulutuksen, tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja sosiaalisen kuntoutuksen osa-alueet. Kaiken toimintamme perusajatuksena on toimia ihmisen parhaaksi. Tutkimus- ja kehittämistoiminnassa on kehitetty vahvaa osaamista ulkopuolisten rahoittajien (mm. ESR, typo-avustukset, TEM erillisrahoitus, OKM ja RAY) hankkeissa (mm. Avustaja, Bitti, Kaski, Kuka, Purje, Rätty, Sihti, TakuuPooli, Tuikku, Työkunto, Mopo, Hep, Hoiva). Kehittämishankkeisiin kuuluvat mm. erilaiset terveyden ja hyvinvoinnin edistämishankkeet, terveysliikunnan edistämishankkeet, työllistymisen edistämisen hankkeet sekä syrjäytymistä ehkäisevät hankkeet. Hankkeissa on kehitetty osaamista ja toimintamalleja terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi osallisuuden lisäämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä tuotettu tietoa, jotka ovat paitsi alueellisesti, myös valtakunnallisesti hyödynnettävissä väestön hyvinvoinnin edistämiseksi. Hanke- ja koulutustoiminnassa huomioidaan monikulttuurisuus ja edistetään erilaisuuden ja erilaisten toimintatapojen ymmärtämistä ja hyväksymistä. Lisäksi ODL:lla on vahva osaaminen ammatillisen kuntoutuksen, työnsujuvuspalveluissa ja terveyttä edistävissä palveluissa, joita on toteutettu vuosia työhallintoon, Kelalle, vakuutuslaitoksiin ja yrityksille. ODL:n hankkeet ovat verkostoituneet hyvin eri hyvinvointia ja osaamista edistävien organisaatioiden kanssa. Tässä hankkeessa hyödynnetään erityisesti ODL Liikuntaklinikan pitkän ja vankan ammattitaidon omaavaa henkilöstöä ja asiantuntijuutta. ODL-konsernin tukipalvelut ovat olleet mukana aiemmissa hankkeissa ja he antavat ammattitaitoisensa joustavasti hankkeen käyttöön. ODL Konsernin toimintajärjestelmä on laadittu laatustandardin ISO 9001:2008 sekä ympäristöstandardin ISO 14001:2004 vaatimusten mukaisilla sisäisillä ja ulkoisilla auditoinneilla. Sertifiointilla ODL Konserni osoittaa asiakkailleen ja sidosryhmille, että sen palvelut ovat vaatimusten mukaisia ja niitä pidetään yllä jatkuvan parantamisen periaatteita noudattaen myös kehittämishankkeissa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tehtävänä on väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ehkäiseminen sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittäminen. Laitos toteuttaa tehtävänsä tutkimuksen, seurannan, arvioinnin ja kehittämistyön sekä viranomaistehtävien ja asiantuntijavaikuttamisen keinoin, kansainvälisen yhteistyön avulla. Laitoksen strategian päälinjauksissa asetetaan tavoitteeksi muun muassa, että väestön terveys, hyvinvointi ja toimintakyky kohentuvat ja terveys- ja hyvinvointierot kaventuvat. THL on kansallisesti ja kansainvälisesti tunnettu ja luotettu toimija, jolla on hyvät mahdollisuudet koota eri toimijoita yhteen ja jolla on käytössä muun muassa vakiintunut tiedonjakelu- ja viestintäkanavat. THL tekee säännöllisesti laajoja, toistuvia väestötutkimuksia. THL toimii myös tilastoviranomaisena. Koko väestön terveyden ja hyvinvoinnin tutkimuksen lisäksi THL on viime vuosien aikana profiloitunut vankkana erityisryhmien hyvinvoinnin ja terveyden tutkimuksen osaajana (esim. Maamu-tutkimus, Etnokids-tutkimus, UTH-tutkimus). THL:ssa ja Hyvinvointiosastolla on laajat verkostot temaattisen sisällön osalta sekä osaamista ja kokemusta ESR-hankkeiden toteutuksessa ja niihin liittyvästä

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

taloushallinnosta. Vuosina 2012 ja 2013 toteutetut Romanipoliittisen ohjelman seurantaindikaattorit -hanke ja Romanian hyvinvointi- esitutkimus sekä Euroopan perusoikeusviraston (FRA) Measuring Roman Integration -työryhmän toimintaan osallistuminen ovat luoneet vahvan temaattisen sisällön tuntemuksen ja toimijoiden verkoston romanikysymyksissä. Romanian hyvinvointi –esitutkimuksen (2013) keskeinen tavoite oli luoda sisältö (terveystarkastuksen ja haastattelun sisältö ja toteutus, mm. tiedonkeruuohjelmat) sekä rakentaa verkostot, joiden avulla voidaan lisätä romaniväestön luottamusta terveys -ja hyvinvointitutkimuksia tekeviä viranomaisia kohtaan. Tämä toteutettiin hyödyntämällä osallistavia menetelmiä (mm. fokusryhmähaastattelut, pienryhmäkeskustelut tutkimussisällöstä, osallistujilta kerätty palaute ja romaniväestön kuuleminen hankkeen valmistelun kaikissa vaiheissa.) Esitutkimus onnistui täyttämään hankkeelle asetetut tavoitteet ja varsinainen tutkimus voidaan toteuttaa riittävän suurella osallistumisaktiivisuudella. Hyvinvointiosastolla toimii Monikulttuurisen hyvinvoinnin tiimi, joka tutkii, välittää ja kokoaa tietoa etnisten vähemmistöjen hyvinvointiin liittyvistä tekijöistä ja julkaisee Maahanmuuttajat ja monikulttuurisuus- verkkosivua: <https://www.thl.fi/fi/web/maahanmuuttajat-ja-monikulttuurisuus>. Suurissa väestötutkimuksissa ja aiemmissa monikulttuuriseen hyvinvointiin liittyvissä hankkeissa työskennelleiden asiantuntijoiden työpanos on mukana Romanian hyvinvointitutkimuksen toteutuksessa. Romanian hyvinvointitutkimuksesta vastaava erikoissuunnittelija on kontribuoinut romanien hyvinvoinnin ja terveyden erityiskysymyksissä mm. Edistä, ehkäise ja vaikuta- seksuaali ja lisääntymisterveyden toimintaohjelmaan sekä Romanipoliittisen ohjelman ohjaus ja seurantaryhmän työhön, kirjoittanut tutkimusartikkeleita ja luennoinut useissa tilaisuuksissa ja toiminut kouluttajana mm. Seurakuntaopiston romanikulttuurin ohjaajien koulutuksessa.

Fintiko Romano Forum (Suomen Romanifoorumi, SRF) on vuonna 2007 perustettu romanijärjestöjen keskusliitto, jonka tavoitteena on kehittää romanijärjestöjen ja myös -aktivistien osallistumisvalmiuksia, voimaantumista ja verkostoitumista. FRF toimii jäsenjärjestöjensä edustajana muun muassa erilaisissa kunta- ja valtionhallinnon työryhmissä ja neuvottelukunnissa. FRF on myös monikulttuuristen toimijoiden, Monihelin ja KEPA:n, jäsenjärjestö sekä päiväkeskus Hirundon ohjausryhmän jäsen, joten monikulttuurinen ympäristö on myös tullut tutuksi. Järjestössä tällä hetkellä työskentelevät henkilöt ovat toimineet "romanikentällä" vuodesta -96 lähtien sekä vuosina 2001-2013 paikallisromanijärjestössä vetäen erilaisia romaniväestöön kohdennettuja hankkeita, joten haettavan hankkeen sisällölliset teemat ovat hyvinkin tuttuja.

11.2 Minkälaisia riskejä hankkeen toteuttamiseen liittyy ja miten riskejä hallitaan?

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

Riski	Toimenpiteet riskin toteutumisen todennäköisyyden pienentämiseksi
Romanit eivät koe hanketta osallistavana eivätkä halua toimia siinä aktiivisesti	Avoin ja laaja tiedotus hankkeen valmistelu- ja toteutusvaiheessa romaneille tärkeimpien tiedotuskanavien kautta. Mukana olevien romanijärjestöjen ja yhdistysten aktiivinen yhteistyö ja tiedotus hankkeesta omissa verkostoissaan ja omalla alueellaan. Kootaan kullakin toteutusalueella hankkeen alkaessa alueen romanit yhteiseen keskusteluun, jossa kerrotaan, mitä hankkeessa tehdään ja aktivoidaan romaneita osallistumaan. Hankkeen viestinnässä kiinnitetään erityistä huomiota myönteiseen medianäkyvyyteen ja hyödynnetään hankkeelle rakennettavan avoimen ja dialogisen verkkopohjaisen alustan mahdollisuuksia.
Hankkeessa tuotetut toimintatavat eivät toteuta universaalien palvelun ideoita ja toimivat leimaavasti	Hankkeen toteutustavoissa pyritään edistämään palveluiden yhdenvertaisuutta ja osallisuutta lisääviä toimintatapoja ja tukemaan eri tavoin romanien integroitumista kuntien ja järjestöjen toimintoihin ja palveluihin. Lisätään hankkeen toimenpiteiden kautta kuntien ja laitosten henkilöstön osaamista romansioissa, jolloin kulttuurisensitiivinen osaaminen tulee luontevaksi osaksi toimintaa. Hankkeen toteuttamisessa kiinnitetään erityistä huomiota siihen, että romanit saavat tukea oman tarpeensa pohjalta samoilla periaatteilla kuin muut kuntalaiset.
Pakolais- ja turvapaikanhakijatilanne vie huomion vanhoilta vähemmistöiltä	Levitetään ja sovelletaan hankkeessa luotavia toimintatapoja kunnissa myös esim. maahanmuuttajien kanssa tehtävässä työssä. Hyödynnetään romaneiden kokemusasiantuntijuutta kulttuuriseen vähemmistöön kuulumisesta. Etsitään uusia, kulttuurienvälisiä toimintamalleja esimerkiksi taiteen ja viestinnän keinoin.
Hanke ei onnistu myönteisen mediahuomion herättämisessä	Hankehenkilöstö kirjoittaa artikkeleita ja tarjoaa niitä hankkeen toteutusalueen ammatti- ja paikallislehtiin. Ollaan aktiivisia myös muiden medioiden suuntaan. Hyödynnetään osallistujakuntien ja -organisaatioiden sisäisiä julkaisukanavia ja netin ja somen tarjoamia mahdollisuuksia.
Taloudelliseen tukeen liittyvistä normeista ja ohjeista ja niiden vaihtelevasta soveltamisesta eri puolilla Suomea johtuen joillekin voi olla taloudellisesti kannattavampaa olla lähtemättä mukaan projektin toimenpiteisiin	Tehdään yhteistyötä eri viranomaistahojen kanssa ja etsitään keinoja ratkaista hallinnollisia esteitä yhdenvertaisuuden hyväksi. Sillä on laajempaa merkitystä sujuvan hallintokäytännön kehittämisessä.
Ei onnistuta tuottamaan syrjäytymistä ennaltaehkäiseviä toimintatapoja	Hyödynnetään laaja-alaisesti romanien asiantuntemusta. Kerrotaan onnistumistarinoita romaneille keskeisissä medioissa. Tehdään aktiivista etsivää työtä ja luodaan erilaisia vertaistuen muotoja. Tehdään aktiivista vaikuttamistyötä sekä kuntatasolla että poliittisten päätöksentekijöiden kanssa. Lisäksi solmitaan tiivistä työelämäyhteistyötä kuntien ja yritysten kanssa.
Osatoteuttajien yhteistyö ei toimi	Hanketyöntekijät tapaavat toisiaan säännöllisesti face-to-face ja verkkokanavien kautta. Luodaan toimivat tiedotuskanavat osatoteuttajien kesken. Toteutetaan hankkeen toimenpiteitä yhdessä. Jaetaan säännöllisesti kokemuksia eri osatoteutusten etenemisestä. Käsitellään mahdolliset ristiriidat yhdessä ja etsitään yhdessä uusia ratkaisuja.
Osaamisen jatkuvuus katkeaa toteuttajaorganisaatioissa	Nivotaan riittävän suuri määrä organisaation työntekijöitä hankkeen toimien piiriin. Sovitaan vastuut toimenpiteiden jatkumisesta hankkeen jälkeen. Välitetään tietoa laajasti.
Joillakin romaneilla saattaa olla hyvinvointitutkimukseen liittyviä epäluuloja ja epärealistisia odotuksia. Voidaan pelätä, että tutkimuksessa syntyvää rekisteriä voidaan väärinkäyttää etnisessä syrjinnässä. Toisaalta jotkut voivat kohdistaa tutkimukseen epärealistisia toiveita nopeasta hoitoon pääsystä.	Korostetaan viestinnässä sitä, että THL:n tietosuoja on tiukka eikä henkilöitä voi tunnistaa tutkimustuloksista eikä tutkimustietoja voi yhdistää henkilötietoihin ilman vaitiolovelvollisuuden ja tietosuojan salaista koodia. Tutkimuksesta on tehty pilotti, jossa kuultiin romaneja laajasti tutkimuksen suunnittelussa. Näin syntynyt luottamus hyödynnetään nyt varsinaisen tutkimuksen toteutuksessa.
Kulttuurin kunnioittamiseen liittyvät riskit: Moniin terveysasioihin liittyy häpeää. Vastaavanlaista häpeää liittyy myös vankila- ja päihdeasioihin.	Kulttuuristen erityispiirteiden kunnioitus ja riittävä tuntemus koko hankeorganisaatioissa. Romanitaustaisten hanketyöntekijöiden asiantuntemuksen hyödyntäminen. Ei häpeäasioiden julkista esittelyä. Pienryhmätyöskentely aina,

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

	kun käsitellään fyysisen terveyden ilmiötä. Erityisesti ikään ja sukupuoleen liittyvän normiston kunnioittaminen huomioimalla esim. vanhusten kunnioittaminen. Romanivanhempien teemapäivät erikseen eri ikäryhmiin kuuluville vanhemmille.
--	---

11.3 Esitys hankkeen ohjausryhmän kokoonpanoksi

Ohjausryhmässä on edustajat seuraavista tahoista:

Etelä-Suomen alueellinen romaniasiain neuvottelukunta
Lounais-Suomen alueellinen romaniasiain neuvottelukunta
Itä-Suomen alueellinen romaniasiain neuvottelukunta
Pohjois-Suomen alueellinen romaniasiain neuvottelukunta
Valtakunnallinen romaniasiain neuvottelukunta
Suomen Romaniyhdistys ry
Vantaan paikallisromanityöryhmä
Kuopion Roma ry
Pohjois-Suomen romanit ry
ViaDia Pohjois-Savo ry
Fintiko Romano Forum ry
Diak
Helsingin kaupunki
Vantaan kaupunki
Kuopion kaupunki
Helsingin Diakoniaopisto
Oulun Diakonissalaitoksen säätö
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

12 Hakemusvaiheessa ilmoitettavat arviot hankekohtaisista seurantatiedoista

12.1 Hankkeeseen osallistuvien yritysten arvioitu lukumäärä

Henkilöstömäärä	Yritysten lukumäärä
Mikroyritys	
Pieni yritys	
Keskisuuri yritys	
Suuryritys	
Yhteensä	0

12.2 Hankkeeseen osallistuvien henkilöiden lukumäärät hankkeen keston ajalta työmarkkina-aseman mukaan, naisten määrä eriteltyinä

	Työttömät (ml. pitkäaikaistyöttömät)	Yleissivistävässä / ammatillisessa koulutuksessa olevat	Työssä olevat (ml. yrittäjät)	Työmarkkinoiden ulkopuolella olevat	Yhteensä
Alle 25-vuotiaita	100	10	5	40	155
25-29-vuotiaita	90	5	5	40	140
30-54-vuotiaita	150	5	5	80	240
Yli 54-vuotiaita	40	2	8	40	90
Yhteensä	380	22	23	200	625
Joista naisia	220	16	7	160	403

12.3 Osallistujien henkilökoulutus- ja henkilötyöpäivät koko hankkeen keston ajalta

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

	Yhteensä
Lähiopetuspäiviä	1 220
Etäopetuspäiviä	
Tukityöllistämispäiviä	
Ohjaus- tai konsultointipäiviä	3 820
Muita henkilötyöpäiviä	520
Yhteensä	5 560

12.4 Hankkeeseen osallistuvien alle 30-vuotiaiden, 30-54-vuotiaiden ja yli 54-vuotiaiden koulutustausta, naisten määrä eriteltynä

Toimintalinja 5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyden torjunta

Erityistavoite 10.1. Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen

	Osallistujat ilman perusasteen (ISCED 1) koulutusta	Alemman perusasteen (ISCED 1) ja ylemmän perusasteen (ISCED 2) koulutuksen suorittaneet	Keskiasteen (ISCED 3) tai keskiasteen jälkeisen (ISCED 4) koulutuksen suorittaneet	Korkea-asteen koulutuksen (ISCED 5 to 8) suorittaneet	Yhteensä
Alle 30-vuotiaita					0
30-54-vuotiaita					0
Yli 54-vuotiaita					0
Yhteensä	0	0	0	0	0
joista naisia					0

12.5 Hankkeeseen osallistuvien opinto-ohjaajien, uraneuvojien ja muiden ohjauspalveluiden asiantuntijoiden lukumäärä, naisten määrä eriteltynä

Toimintalinja 5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyden torjunta

Erityistavoite 10.1. Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen

	Yhteensä
Osallistuvat opinto-ohjaajat, uraneuvojat ja muut ohjauspalveluiden asiantuntijat	
joista naisia	

13 Horisontaaliset periaatteet

13.1 Sukupuolten tasa-arvo

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

	Kyllä	Ei	Perustelu
Hankkeessa on tehty toimintaympäristön analyysi sukupuolinäkökulmasta	☒	☐	Valtioneuvoston selonteossa naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 7/2010 todetaan, että vähemmistöryhmiin kuuluvien naisten ja miesten asema sekä naisten ja miesten keskinäiset erot ovat olleet tähän asti vain vähän esillä tasa-arvopoliitikassa. Romanien asemasta, elinoloista, työllistymisestä, hyvinvoinnista tai poliittisesta osallistumisesta on hyvin vähän sukupuolen mukaan eriteltyä tutkimustietoa päätöksenteon tueksi. Selonteon mukaan romanipoliitikassa tarvitaan huomion kiinnittämistä sukupuolinäkökulmaan ja erityisesti romaninaisten kokemaan kaksinkertaiseen syrjintään yhtäältä sukupuolen ja toisaalta etnisen taustan vuoksi. Aikainen itsenäistyminen ja perheen perustaminen haittaavat romaninaisten koulutukseen hakeutumista ja sen myötä työllistymismahdollisuuksia. Sama riski on kuitenkin myös romanimiehillä. Vanhempien esimerkillä ja asenteilla on suuri vaikutus lapsiin ja sen vuoksi tarvitaan myönteisiä esimerkkejä työssä käyvistä vanhemmista. Romaniyhteisössä keskeisimpiä sosiaalista asemaa määrittäviä tekijöitä ovat ikä ja sukupuoli. Niihin liittyy vahvoja kulttuurisia tapoja, käytänteitä ja rooleja eri elämäntilanteissa ja eri ikävaiheissa. Niillä on merkitystä, kun kehitetään toimenpiteitä yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistämiseksi. (Rompo 2009, 27.). Näiden tekijöiden tunnistamisessa romanijärjestöjen ja -asiantuntijoiden kanssa tehtävällä yhteistyöllä on suuri merkitys.
Sukupuolinäkökulma on huomioitu hankkeen toiminnassa (valtavirtaistaminen)	☒	☐	Romanikulttuurissa perhe perustetaan nuorena. Tämä vaikeuttaa erityisesti romaninaisten koulutukseen hakeutumista ja sen myötä työllistymismahdollisuuksia. Hanketta valmisteltaessa romani-asiantuntijat ovat tuoneet esiin huolen myös romanimiesten syrjäytymisestä työelämästä. Perinteiset miesammatit ovat väistyneet. Se vaikeuttaa positiivisten uranäkymien löytämistä. Tarvitaan uudenlaisia malleja romanien integroitumisesta työelämään. Hanke edistää tasapuolisesti molempien sukupuolten osallistumista työelämään ja siihen valmentaviin toimenpiteisiin. Hankkeen toimenpiteissä etsitään myös tapoja, joilla vankilakierteessä olevia tai muilla tavoin yhteiskunnan laidoille joutuneita romaneita tavoitetaan ja vahvistetaan heidän elämänhallintataitojaan ja työ- ja toimintakykyään. Valtaosa näistä kaikkein syrjäytyneimmistä romaneista on miehiä. Hankkeessa tuotetaan tietoa romanien elinoloista ja osallisuudesta sukupuolen mukaan eriteltynä. Sukupuolten tasa-arvonäkökulma huomioidaan myös hankehenkilöstön rekrytoinneissa. Hankkeessa edistetään naisten ja miesten tasapuolista osallistumista hankkeen hallintoon ja -toteuttamiseen. Hankkeen ohjaus- ja työryhmissä ja tapahtumien puhujavalinnoissa huomioidaan sukupuolinäkökulma.
Hankkeen päätavoite on sukupuolten tasa-arvon edistäminen	☐	☒	Hanke on tasa-arvohanke erityisesti yhteiskunnallisen tasa-arvon näkökulmasta. Romaneita koskevat palvelut ovat hyvin hajallaan ja pääasiassa hankepohjaisia. Hankkeessa luodaan sellaisia rakenteita ja toimintakäytäntöjä, joilla edesautetaan romanitaustaisten ihmisten yhdenvertaisia ja esteettömiä mahdollisuuksia osallistumiseen ja työllistymiseen sukupuolesta, kulttuurisesta

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

		taustasta tai iästä riippumatta. Hankkeen toimenpiteillä tuetaan perheitä ja vanhemmuutta, jotta voidaan ennaltaehkäistä ylisukupolvista syrjäytymistä. Hankkeessa toteutuvassa hyvinvointitutkimuksessa tuotetaan tietoa, jota voidaan esittää sukupuolijakauman mukaan eriteltynä. Tiedon perusteella on mahdollista kehittää toimenpiteitä, jotka tähtäävät tasa-arvon tosiasialliseen toteutumiseen.
--	--	--

13.2 Kestävä kehitys

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

Vaikutuksen kohde	Vaikutusaste		Perustelu
	Välitön vaikutus	Välillinen vaikutus	
Ekologinen kestävyys			
Luonnonvarojen käytön kestävyys	3	3	Hankkeessa käytetään sähköisiä työskentelyalustoja, minkä vuoksi voidaan vähentää matkustamiseen liittyvää energiankulutusta ja päästöjä. Hankkeen osatoteuttajien yhteydenpitoa ja hankkeen seminaareja toteutetaan osin sähköisin välinein. Hankkeen kokouksiin voi osallistua AC-järjestelmän kautta. Luonnonvarojen kestävä käyttö ja jätteiden minimoiminen ovat toimintaa ohjaavia arvoja.
Ilmastonmuutoksen aiheuttamien riskien vähentäminen	3	3	Sähköisten etänevotteluvälineiden käyttäminen vähentää matkustustarvetta ja sen myötä vähentää ilmastonmuutoksen aiheuttamia riskejä. Matkustamisessa suositaan julkisia kulkuvälineitä ja raideliikennettä ja kiinnitetään huomiota lentomatkailun vähentämiseen. Hankkeen tiedotusta hoidetaan mahdollisimman paljon verkkopohjaisia välineitä käyttäen. Paperia säästetään mm. ohjelmoimalla hankkeeseen sisältyvän hyvinvointitutkimuksen lomakkeet sähköiseen muotoon. Paperisia tulosteita käytetään vain harkinnanvaraisesti.
Kasvillisuus, eliöt ja luonnon monimuotoisuus	1	1	Hankkeen toiminta ei vaikuta luonnon monimuotoisuuteen, kasveihin ja eliöstöön eikä hankkeen toiminta kohdistu luonnonsuojelualueille. Luonnonvarojen kestävä käyttö on toimintaa ohjaava arvo.
Pinta- ja pohjavedet, maaperä sekä ilma (ja kasvihuonekaasujen väheneminen)	1	1	Hankkeella ei ole vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin, maaperään tai ilmaan. Hankkeen osatoteuttajat pyrkivät toiminnoissaan ja kiinteistöissään energiatehokkuuteen ja hiilidioksidipäästöjen vähentämiseen.
Natura 2000 -ohjelman kohteet	1	1	Hankkeessa ollaan tietoisia Natura-alueiden lakiin perustuvista suojelutavoitteista ja toimitaan niiden mukaisesti.
Taloudellinen kestävyys			
Materiaalit ja jätteet	5	5	Hankkeessa edistetään sähköisten työskentelyalustojen ja -materiaalien käyttöä. Hankkeessa suositaan sähköistä asiointia, priorisoidaan sähköisiä julkaisumuotoja ja vältetään turhia paperitulosteita. Hankkeessa vältetään kertakäyttömateriaaleja. Hankkeen toteuttajaorganisaatiot kierrättävät jättemateriaalinsa asianmukaisesti. Hankkeessa suositaan kilpailutusten mahdollistamissa puitteissa lähellä tuotettuja elintarvikkeita ja palveluja. Kuopiossa toteutuissa hankkeen tapahtumissa hyödynnetään kauppojen ylijäämäelintarvikkeita ja kierrätysmateriaaleja.
Uusiutuvien energialähteiden käyttö	2	2	Hankkeen toteuttajat välttävät turhaa sähkönkulutusta ja sammuttavat valot ja laitteet yöksi. Hankkeen osatoteuttajat huomioivat ympäristöseikat energian hankinnassa ja kulutuksessa.
Paikallisen elinkeinorakenteen kestävä kehittäminen	8	8	Hankkeen myötä saadaan romanitaustaisia työntekijöitä kuntien, oppilaitosten, järjestöjen ja muiden organisaatioiden tehtäviin eri puolille maata. Romaneilla on paljon merkittävää kokemusasiantuntijuutta (mm. kulttuurisista lähtökohdista), jota voidaan hyödyntää paikallisten sote- ja työllisyyspalveluiden kestävässä kehittämisessä. Hanke toteutuu alueellisesti ja tukee romanien osaamispotentiaalin saamista nimenomaan paikallisten palveluiden ja elinkeinoelämän käyttöön. Hankkeen toimenpiteet hyödyntävät

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

			paikallista osaamista ja vahvistavat toimijoiden yhteistyötä ja verkostoitumista. Hanke suosii hankintaohjeiden ja kilpailulainsäädännön mahdollistamissa puitteissa paikallisia tuotteita ja palveluita. Hankkeeseen sisältyvä hyvinvointitutkimus tukee paikallisten resurssien hyödyntämistä ja tarvelähtöistä alueellisten palveluiden kehittämistä. Tutkittaville tarjottavissa välipaloissa voidaan hyödyntää paikallisten tuottajien tuotteita. Hankkeessa myös tuetaan yrittäjyyttä ja itsensä työllistämisen keinoja.
Aineettomien tuotteiden ja palvelujen kehittäminen	9	9	Hankkeessa kehitetään aineettomia tuotteita kuten tietoa, toimintamalleja ja palveluita. Hankkeessa toteutettavilla tukimuodoilla ja muilla toimenpiteillä parannetaan sekä romanien että sote- ja työllisyyspalveluiden henkilöstön osaamista. Hankkeessa tuotetaan romanien osallisuutta vahvistavia ja syrjäytymistä ehkäiseviä rakenteita ja toimintatapoja. Samalla kehitetään sote- ja työllisyyspalveluita ja yhteistyöverkostoja sekä niiden toimintakäytänteitä. Hankkeessa syntyvät toimintamallit kuvataan systemaattisesti, jotta niitä voidaan hyödyntää muualla. Hankkeen tuloksia levitetään laajan verkoston kautta eri puolille maata. Hankkeen tuloksia voidaan hyödyntää myös muiden vähemmistöryhmien kanssa tehtävässä työssä. Hankkeessa kehitetään tiedonhallintamenetelmiä, jotka ovat kokonaan verkossa. Tulevaisuudessa tutkimustyössä pystytään vähentämään paperinkulutusta sähköisten, aineettomien tuotteiden (tietotuotteet) käytöllä. Hankkeessa tuotetaan pohjatietoa romanien hyvinvoinnista ja sitä kautta tuetaan palveluiden ja aineettomien tuotteiden kehittämistä.
Liikkuminen ja logistiikka	6	6	Liikkumisessa suositaan julkisia kulkuvälineitä. Matkoissa suositaan raideliikennettä ja kiinnitetään huomiota lentomatkailun vähenemiseen. Hankkeen kokouksiin voi osallistua sähköisiä työvälineitä hyödyntäen. Kokouspaikat valitaan helposti julkisella liikenteellä saavutettaviin paikkoihin. Hankkeessa tuotetaan sähköisiä aineistoja sekä toteutetaan seminaareja, joihin osallistuminen on mahdollista verkkopohjaisilla välineillä paikasta riippumatta. Toteutustavat vähentävät matkustustarvetta.
Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys sekä yhdenvertaisuus			
Hyvinvoinnin edistäminen	10	10	Hankkeen tavoitteena on edistää romanien hyvinvointia ja työ- ja toimintakykyä. Hankkeessa tuotetaan vertailukelpoista väestötietoa, jonka perusteella voidaan kehittää romanien osallisuutta ja hyvinvointia ja sosiaalisia toimintaedellytyksiä. Tiedon avulla pystytään edistämään romanien hyvinvointia sekä kehittämään asiakaslähtöisiä ja tarpeenmukaisia terveys- ja sosiaalipalveluita sekä työllisyyspalveluita. Romaniväestön työ- ja toimintakyvyn sekä terveyden ja hyvinvoinnin heikkoudet ja vahvuudet tunnistetaan. Päättäjien ja palvelujen suunnittelijoiden tietoisuus romanien hyvinvoinnista ja palvelutarpeesta lisääntyy. Romanien osallisuus yhteiskunnassa, oman hyvinvointinsa edistämiseksi ja palvelujen kehittämisessä paranee. Romanien oma tietoisuus hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä lisääntyy. Hankkeessa aloitetaan kulttuuri-, harrastus- ja liikuntaluotsitoiminta romaneille ja sisällytetään terveyden edistämisen teemoja hankkeessa toteutettaviin tapahtumiin. Hankkeen piirissä toteutuvaan

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

			hyvinvointitutkimukseen osallistuville romaneille annetaan kirjallista materiaalia sekä henkilökohtaista palveluohjausta, mikäli siihen ilmenee tarvetta.
Tasa-arvon edistäminen	10	10	Tasa-arvon edistäminen on läpäisyperiaate hankkeen toiminnassa. Hankkeen keskeisenä tavoittena on romaneiden yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen. Hankkeen tarkoituksena on, että romanien työ- ja toimintakyky ja yhdenvertaiset mahdollisuuden osallistua työelämään paranevat. Hankkeen myötä palvelutoimijoiden osaaminen ja tietoisuus romaniväestön yhdenvertaisuuteen vaikuttavista tekijöistä on lisääntynyt. Hankkeessa edistetään myös romaniperheiden osallisuutta vahvistavien palveluiden saavutettavuutta. Hankkeessa pyritään lisäämään romanien itseohjautuvuuden tasoa ja heidän kokemustensa hyödyntämistä palveluiden kehittämisessä. Sen kautta romaneita autetaan saavuttamaan tasa-arvoisempi asema yhteiskunnassa. Hankkeen toimenpiteissä huomioidaan käyttäjälähtöisyys, kulttuurisensitiivisyys sekä palvelujen saavutettavuus ja esteettömyys. Hankkeeseen rekrytoidaan romanitaustaisia työntekijöitä ja tavoitteena on heidän pysyvä työllistymisensä toteuttajaorganisaatioiden palvelukseen. Työllistämisen ohessa edistetään koulutuksellista tasa-arvoa luomalla mahdollisuuksia koulutustason nostoon esimerkiksi oppisopimuksen keinoin (mm. ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot) yhteistyössä Tsetanes naal - koulutuspoluilla - hankkeen kanssa.
Yhteiskunnallinen ja kulttuurinen yhdenvertaisuus	10	10	Romanien yhteiskunnallisen ja kulttuurisen yhdenvertaisuuden edistäminen on hankkeen keskeinen tavoite. Hanke parantaa romanien työ- ja toimintakykyä ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia osallistua työelämään. Hanke lisää sote- ja työllisyyspalveluiden henkilöstön kykyä kohdata yhdenvertaisesti ja syrjimättä romanitaustaisia asiakkaita ja työntekijöitä. Hanke lisää romanien ja valtaväestön välistä luottamusta, tietoa ja ymmärrystä toistensa kulttuureista. Romaneiden asiantuntemusta käytetään heitä koskevien palveluiden kehittämisessä. Tavoitteena on, että romanit eivät ole vain palveluiden käyttäjiä vaan itse aktiivisia toimijoita, joiden osaaminen tunnustetaan ja nähdään voimavarana. Hankkeen toimenpiteillä tavoitetaan yhteiskunnasta ja jopa romaniyhteisöistä syrjäytyneitä romaneja ja vahvistetaan heidän osallisuuttaan. Hankkeessa tehdään yhteistyötä työnantajien kanssa yhteiskuntavastuu- ja yhdenvertaisuuskysymyksissä ja lisätään päättäjien ja yhteiskunnallisten vaikuttajien osaamista ja ymmärrystä romaniasioissa. Hankkeessa luodaan tapoja romanikulttuurin tunnetuksi tekemisessä. Hanke edesauttaa myös romanikulttuurin sisäistä arvokeskustelua ja kulttuurin muovautumista. Hankkeessa tuotettava tieto romaneiden hyvinvoinnista edistää yhdenvertaisuuden toteutumista, koska tietoon perustuen voidaan edistää tosiasiallista yhdenvertaisuutta mm. palveluiden tarkoituksenmukaisella kohdentamisella. Eriarvoisuuden vähentäminen on mahdollista tuotetun tiedon avulla, kun terveyden, hyvinvoinnin ja toiminta- ja työkyvyn esteet romaniväestössä tunnustetaan.
Kulttuuriympäristö	9	9	Hankkeen tavoitteena on vahvistaa kulttuurisen

Hankkeen nimi: Nevo tiija - uusi aika

		<p>moninaisuuden näkemistä voimavarana. Hanke lisää Suomessa asuvien, erilaisista kulttuurisista taustoista olevien henkilöiden rikastuttavaa vaikutusta yhteisöihin ja alueen kulttuuriperintöön. Hankkeessa vahvistetaan romanien omaa kulttuuri-identiteettiä ja kulttuurin kehittämistä. Hanke edistää romanitaustaisten henkilöiden työllistymisen ja kokemusasiantuntijuuden myötä sote- ja työllisyyspalveluiden kulttuurisensitiivisyyttä. Selvitysten mukaan käsitys hyvinvoinnin kulttuurisista sidoksista edellyttää toimintatapoja, joilla pystytään sekä asiakastyössä että työyhteisöissä voimavaraistamaan työhön. Erityisen merkityksellistä se on asiakaslähtöisen palvelun tuottamisessa. Kulttuurinen tausta voidaan nähdä sosiaalisena ja inhimillisenä pääomana. Se on tärkeä resurssi paitsi integroitumisessa yhteiskuntaan, myös kuulumisen ja omanarvontunnon kokemuksen vahvistamisessa. Kulttuurien välisen kompetenssin yhteydessä puhutaan kulttuurien välisestä herkkyydestä, kulttuurisensitiivisyydestä (Lumio 2009). Hankkeen suunnittelussa ja toteutuksessa romanit ovat keskeisiä toimijoita ja heidän osaamisensa rikastuttaa kaupunkien, järjestöjen ja muiden osallistujaorganisaatioiden työskentely-ympäristöä ja -kulttuuria. Hankkeessa luotuja toimintatapoja voidaan hyödyntää myös muista vähemmistökuultuureista tulevien kanssa tehtävässä työssä. Kulttuurisesti kestävää kehitystä tuetaan myös tuottamalla tutkittua perustietoa romanien hyvinvoinnista, terveydestä, yhdenvertaisuudesta ja osallisuudesta.</p>
Ympäristöosaaminen		Hanke on ympäristöosaamisen kannalta neutraali.

14 Liitteet

Pakolliset liitteet

Yhteishankkeen sopimus

Muut liitteet

Kuopion rahoitussitoumus

ALV-selvitykset

Uusi yhteistyösopimus

Ennakon takaisinmaksusuunnitelma

Projektisuunnitelma Nevo tiija - uusi aika

Täydennetyt palkkatodistukset

Projektisuunnitelman liite 1 (18.10.2016)

Hakija vakuuttaa tässä hakemuksessa ja sen liitteissä antamansa tiedot oikeiksi.

Viranomaisella on oikeus tarkastaa hakijaa koskevat verovelkatiedot, arvonlisäverovelvollisuutta koskevat tiedot sekä muut tarvittavat toiselta viranomaiselta saatavat tiedot, joilla voi olla vaikutusta rahoituksen myöntämiseen.

Yhteishankkeessa tarkastusoikeus koskee kaikkia hakijoita ja tuen siirto –menettelyssä hakijan lisäksi kaikkia tuen siirronsaajia.

Päiväys ja hakijaorganisaation sähköinen allekirjoitus

3.10.2016 HAKALA PIRJO
vararehtori
(Allekirjoitettu sähköisesti vahvalla Katso-tunnistautumisella)

18.10.2016 HAKALA PIRJO
vararehtori
(Allekirjoitettu sähköisesti vahvalla Katso-tunnistautumisella)

6.9.2016 HAKALA PIRJO
vararehtori
(Allekirjoitettu sähköisesti vahvalla Katso-tunnistautumisella)